

ZORG & ZEGGENSCHAP

Nr. 73 | herfst 2025
Een uitgave van

loc
Waardevolle
zorg

Dit is waar LOC voor staat:

Altijd dichtbij
Altijd in verbinding
Altijd als mens

Achtpuntenplan verkiezingen

“Werk aan samenleving met meer
menselijkheid en zeggenschap”

Week van de Medezeggenschap

6 t/m 10 oktober: ‘Samen werken aan
(Mede)Zeggenschap’

Waardevolle zorg ook online!

Het LOC-kenniscentrum,
-nieuws & -netwerk:

op www.loc.nl

**De toekomst van de
gezondheidszorg
is Waardevolle zorg**

loc
Waardevolle
zorg

Nr. 73 – herfst 2025

In dit nummer

14

Onze tijd vraagt nieuwe vormen van samen zorgen. Met ieder uniek individu en zijn waarden als uitgangspunt

“Waar wil de beweging Radicale vernieuwing aan werken en wat willen we bereiken?”

22

Samen met Vertrouwen in de GGZ gaat LOC in beroep tegen het vonnis van afgelopen juni in de procedure tegen de overheid

“Onacceptabel dat het vertrouwen van mensen met voeten wordt getreden.”

24

LOC ontwikkelt nieuwe dienst voor cliëntenraden: de Onderzoekende dialoog

“Samen in gesprek om tot waardevolle inzichten en oplossingen te komen.”

En verder

- 05** Nieuws
- 08** Achtpuntenplan
- 12** LOC Altijd als mens
- 17** De Binding
- 18** Week van de Medezeggenschap
- 20** Evaluatie Wmcz
- 26** In beeld
- 28** Generiek kompas
- 30** Waardevol leven
- 32** Infectieuitbraak. En dan?
- 35** Wist je dat...
- 36** Medezeggenschap Jeugdzorg
- 38** Expertpool Zorg & Geld
- 40** Wzd/Wvggz/Wkkgz
- 42** Participatiecoalitie
- 44** Individuele zeggenschap
- 46** Cliënt & raad
- 48** Vraagbaak
- 51** Colofon
- 52** Agenda

loc
Waardevolle zorg

Tekst: **Marthijn Laterveer**

LOC Altijd als mens

Op 29 oktober kunnen we tijdens de Tweede Kamerverkiezingen weer onze stem laten horen over de toekomst van ons land. In een sterk verdeelde samenleving is het niet makkelijk een stabiele regering te vormen. Er leven totaal verschillende beelden wat er moet gebeuren, waar geld en energie naartoe moeten gaan. Zoals defensie, woningen en/of zorg. Daarbij spelen er allerlei belangen, waar politieke partijen en de regering rekening mee houden.

Er is ook veel onvrede. Mensen hebben het gevoel dat de politiek niet naar hen luistert. Dat de samenleving zo complex is dat je er geen invloed meer op hebt. En dat systemen erop gericht zijn dat je zo weinig mogelijk gebruikmaakt van collectieve voorzieningen (zoals zorg en welzijn).

“LOC bouwt aan een samenleving waarin mensen en hun behoeften centraal staan”

In die ingewikkelde samenleving probeert LOC steeds de stem van mensen te laten horen. Door elke keer weer te laten zien dat ieder mens uniek is. En we veel vraagstukken kunnen oplossen door mensen in dorp, buurt of zorggebouw zeggenschap te geven. Over zorg, welzijn en hun leefomgeving. Zij hebben creatieve

oplossingen en komen ook met maatwerk passend bij hun woonplek. Alleen hebben ze daar soms wel hulp bij nodig. Door de zeggenschap dicht bij mensen te leggen, voelen zij zich weer betrokken, gehoord en gezien.

LOC geeft daarmee samen met partners een hoopvol vooruitzicht op een menselijke samenleving. De afgelopen periode hebben we hard gewerkt om duidelijk te maken hoe we als LOC aan een samenleving willen bouwen, waar de menselijke maat weer normaal is. Daarom zullen we in onze uitingen steeds vaker ‘LOC Altijd als mens’ gaan gebruiken. In dit herfstnummer van Zorg & Zeggenschap vertellen we hoe LOC door het ondersteunen van cliëntenraden, vernieuwingsbewegingen en burgerinitiatieven bouwt aan een samenleving waar mensen en hun behoeften centraal staan.

Ook de politiek laten we steeds weten dat er een alternatief is. Waardoor een samenleving ontstaat waarin we graag leven. Waar minder eenzaamheid is. Waar mensen zich erkend en gehoord voelen. Waar mensen zeggenschap hebben over publieke diensten. En waar als gevolg van anders denken en organiseren de kosten van zorg eerder dalen dan stijgen. Laten we met elkaar de politiek overtuigen dat dat kan. Door via LOC met politici in gesprek te gaan, maar ook in de dagelijkse praktijk te handelen. Op naar een mooie toekomst!

Marthijn Laterveer

Bestuurder LOC Waardevolle zorg

LOC roept politiek op met Participatiecoalitie

Al in juli deed de Participatiecoalitie welzijn, zorg en hulp – waar LOC Waardevolle zorg onderdeel van uitmaakt – een dringend beroep op alle politieke partijen: maak in uw verkiezingsprogramma's ruimte voor krachtige, zorgzame gemeenschappen waarin mensen er voor elkaar kunnen zijn. Zie ook pagina 8 en 42. Lees er meer over op:

www.loc.nl/oproep-coalitie

Welkom nieuwe LOC-leden!

Dankzij onze leden is LOC in staat om cliëntenraden te ondersteunen en (landelijk) belangen te behartigen van cliënten en hun naasten. Samen werken we aan meer zeggenschap voor mensen die hulp nodig hebben. Samen zorgen we voor waardevolle zorg, waarbij mensen en wat er voor hen toe doet centraal staan. In de eerste maanden van 2025 verwelkomen we al de nodige nieuwe leden. De afgelopen maanden kwamen daar bij: Longcare Merendael, Pompestichting, Stichting Pantein en Verslavingszorg Achterhoek VZA-GGZ.

Leden van LOC genieten van vele voordelen, zoals deelname aan cursussen en bijeenkomsten, toegang tot een breed scala aan informatiemateriaal en vier keer per jaar het tijdschrift Zorg & Zeggenschap op de mat. Leden maken bovendien onze landelijke belangenbehartiging mogelijk voor versterking van de medezeggenschap. Lees er meer over op:

www.loc.nl/nieuwe-leden-loc

LOC-Jaarverslag 2024

2024 was een succesvol jaar voor LOC.

Trainers en adviseurs hebben weer tal van cursussen en trainingen gegeven aan tevreden cliëntenraden. Vaak ging het om trajecten op maat. Met zo'n 116 maatwerktrajecten konden we cliëntenraden goed bedienen. In de beweging Radicale vernieuwing zat veel energie en dynamiek, resulterend in onder meer de brede beweging langdurige zorg (radicalevernieuwing.nl) en de start van de vernieuwingsbeweging in de jeugdzorg. We zetten stappen om meer gebiedsgericht (mede) zeggenschap vorm te geven, hebben veel aan belangenbehartiging gedaan. Dat en meer:

www.loc.nl/jaarverslag2024

Activiteiten LOC-regioteams

Het LOC-regioteam Friesland organiseerde nog voor de zomer een regionale netwerkbijeenkomst voor cliëntenraden met het thema 'Alles over dementie'. Ook stond een toelichting op de evaluatie van de Wmcz 2018 op het programma. Deelnemers wisselden tips uit voor het werven van nieuwe raadsleden. Alles over de regionale LOC-netwerken én vacatures:

www.loc.nl/regionetwerken

Videoterugblik geslaagde Meet-up Sociaal Centrum Eijsden

Vanuit het Sociaal Centrum Eijsden is een zorgzame gemeenschap opgebouwd, volledig in beheer van bewoners. Vijf jaar geleden begonnen, nu het bruisend hart van het dorp dat niemand meer kan of wil wegdenken. De Meet-up van onze Participatiecoalitie was een belangrijke stap richting duurzame financieringsvormen. Zie ook pagina 42.

Video: www.loc.nl/meet-up-eijsden

LOC-lidmaatschap 2026

Clëntenraden kunnen met hun lidmaatschap bij LOC zónder bijbetaling gebruikmaken van een breed pakket aan dienstverlening. Zoals landelijke/regionale cursussen, brochures en het LOC-tijdschrift Zorg & Zeggenschap. Via het lidmaatschap investeren zij ook in krachtige landelijke belangenbehartiging voor versterking van (mede)zeggenschap maar ook in de rechten van cliënten, Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen, vrijheid en veiligheid, Kwaliteitskompas en zorgvernieuwing. Samen staan cliëntenraden sterker.

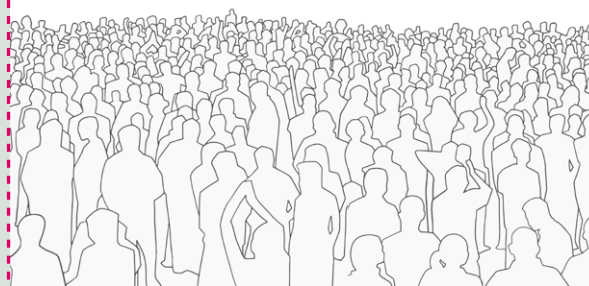
Een lidmaatschap is daarom belangrijker dan ooit. Voor 2026 zijn de tarieven € 1.140,00 (pakket 1) en € 1.620,00 (pakket 2). Extra dienstverlening kost € 130,00 per uur voor leden en € 152,00 voor niet-leden. Een (extra) abonnement op Zorg & Zeggenschap kost € 61,00. Meer informatie over het lidmaatschap en alle voordelen:

www.clientenraad.nl/word-lid

WaardeCast over grensverleggend thema: Samen besturen

Beluister de nieuwste WaardeCast met bestuurder Bernadette Willemse van de Reigershoeve én de maker van de podcast/LOC-bestuurder Mieke Hollander. Over een spannend onderwerp waar vanuit Radicale vernieuwing (LOC-initiatief) aan gewerkt wordt. Centrale vraag bij dit onderwerp: hoe kunnen cliënten, (buurt) bewoners en zorgverleners volwaardig meebesturen?

www.loc.nl/waardecast-samen-besturen

‘Uitholling cliëntenraden’ - LOC-brandbrief aan Tweede Kamer

Tweede Kamerfracties hebben enkele jaren geleden Kamerbreed de wens uitgesproken dat cliënten/patiënten via de cliëntenraden meer invloed krijgen op het beleid van zorg- en welzijnsorganisaties. In de brandbrief vraagt LOC Tweede Kamerleden om onafhankelijke financiering van cliëntenraden te regelen via premiemiddelen. Zodat het in stand houden en ontwikkelen van cliëntenraden centraal én op locatie onafhankelijk wordt van de goodwill van een bestuurder om daarin te investeren. Ook vraagt LOC terugdraaiing van een korting op haar VWS-subsidie ‘versterking medezeggenschap jeugdzorg’. Hele brief:

www.loc.nl/uitholling

“Zorgmedewerkers te weinig invloed op hun werk”

Dat blijkt uit onderzoek van Stichting IZZ. De hiërarchische cultuur vormt de grootste belemmering voor zeggenschap van zorgmedewerkers. Maar het kán anders. Binnen de radicale vernieuwingsbeweging (LOC-initiatief), creëren zorgorganisaties zorg en hulp waar iedere betrokkene zeggenschap over heeft - óók hulpverleners. Onderzoek en alternatieven: www.loc.nl/werkinvloed

“En je ziet bewoners meer geluk ervaren hè, als ze naar buiten gaan”

“Er is minder onbegrepen gedrag, er staan geen mensen meer aan de deur die naar buiten willen”, vertelt kwaliteitsverpleegkundige Babette Peschier in de korte video waarin te zien is waarom Avoord trots is dat alle locaties van het slot zijn. Vanuit het uitgangspunt: vrijheid in het dagelijks leven draagt bij aan levensgeluk en welzijn. Misschien vanzelfsprekend voor Avoord - en eigenlijk voor ieder mens - maar nog niet vanzelfsprekend in de dagelijkse zorgpraktijk. Daarom zijn we blij en dankbaar dat Avoord actief deelneemt in het actieteam Vrijheid en veiligheid voor het levensgeluk van cliënten in de door LOC ondersteunde beweging Radicale vernieuwing. Waar we er aan werken om dit overal in het land de normaalste zaak van de wereld te maken! LinkedIn-video: www.loc.nl/geluk-buiten

LOC-reactie op wetsontwerpen gedwongen zorg en klachten

Met dank aan de input vanuit cliëntenraden en deelnemers uit de beweging Radicale vernieuwing, heeft LOC gereageerd op de wetsvoorstellen. Zie ook pagina 40. Reactie op wetsvoorstellen Wet zorg en dwang en Wet verplichte ggz:

www.loc.nl/reactie-dwangwetten

Reactie op wetsvoorstel Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg: www.loc.nl/reactie-klachtenwet

Reageren op Zorg & Zeggenschap

Wil je reageren op een artikel in Zorg & Zeggenschap, een gesprek starten of zelf een blog schrijven? Dat kan. Meld je aan op het LOC-platform en reageer direct op www.clientenraad.nl/praat-mee of een van onze vernieuwingsplatforms.

LOC nieuwsbrieven

Via onze nieuwsbrieven blijf je op de hoogte van LOC-activiteiten en belangrijke ontwikkelingen in zorg, wonen en welzijn. Schrijf je in op www.loc.nl/nieuwsbrief

LOC presenteert Achtpuntenplan Tweede Kamerverkiezingen 29 oktober

“Werk aan samenleving met meer menselijkheid en zeggenschap”

Tekst: **Marthijn Laterveer**

Een samenleving waarin mensen zich individueel kunnen ontplooiën en naar elkaar omzien. Zorg- en welzijnsorganisaties die bijspringen als hun kennis of inzet gewenst is. Mensen die met elkaar zeggenschap hebben over zorg en welzijn. Dat is in het kort de oproep die LOC in het ‘Achtpuntenplan menselijkheid en zeggenschap’ doet in de aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen op 29 oktober.

1. Visie op toekomst samenleving

We leven in een samenleving waar geld en economische waarden steeds dominanter zijn geworden. Daardoor voelen veel mensen zich niet meer gezien en gehoord. Problemen in de samenleving proberen we steeds op een beheersmatige manier op te lossen. Bijvoorbeeld door maatregelen te verzinnen om de kosten te drukken of instroom in de zorg te verminderen. Steeds duidelijker is dat we daarmee de problemen niet oplossen. Daarom is het nodig dat we gezamenlijk werken aan

een samenleving, waarin we mensen en hun waarden centraal stellen. En waarin we uitgaan van de kracht van mensen, individueel en met hun omgeving. Waarbij als er echt iets is hulp op maat beschikbaar is. Voor zorg- en welzijnsorganisaties betekent het dat zij beseffen dat zij te gast zijn in het leven van mensen. We roepen politieke partijen op een visie te maken, waarin menselijkheid en zeggenschap centraal staan.

2. Wettelijk recht op zeggenschap

De Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen (Wmcz) heeft aanbieders als uitgangspunt en niet de plek waar mensen samenwonen. Zeker als steeds meer mensen thuis hun zorg krijgen, vraagt dat om zeggenschap per wijk of buurt. Bijvoorbeeld wie de wijkverpleegkundige in de buurt of het dorp is. Of de wens om een ontmoetingsplek te realiseren.

“Ga uit van de kracht van mensen, individueel en met hun omgeving”

Achtpuntenplan menselijkheid en zeggenschap

- 1 Maak een visie op de toekomst van onze samenleving, waarin de ontplooiing van mensen en de lokale samenleving centraal staan.
- 2 Geef buurten en wijken het wettelijk recht op zeggenschap door een herziening van de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen (Wmcz).
- 3 Regel onafhankelijke financiering voor lokale en centrale cliëntenraden via zorgkantoor en zorgverzekeraar.
- 4 Financier collectieve voorzieningen die burgers belangrijk vinden door naast individuele ook collectieve financiering vanuit onder andere Zvw en Wlz te regelen.
- 5 Bied hulp bij het opzetten en in stand houden van zorgzame gemeenschappen.
- 6 Zet een kennisinfrastructuur op voor onderling leren en intervisie voor zorgzame gemeenschappen.
- 7 Faciliteer netwerken van zorgorganisaties die willen aansluiten bij lokale zorgzame gemeenschappen.
- 8 Regel een stevige vertegenwoordiging van de Participatiecoalitie bij de grote zorg- en welzijnsakkoorden.

We roepen politieke partijen op burgers het recht te geven een Zeggenschapsraad over de domeinen heen in de de buurt of het dorp te vormen met daarbij initiatiefrechten en budget.

3. Onafhankelijke financiering voor lokale en centrale cliëntenraden

Zorgorganisaties zijn steeds groter geworden en hebben veelal meerdere locaties. Zeker in een samenleving waar meten, systemen en protocollen centraal staan is een menselijk tegenwicht noodzakelijk. Goed functionerende cliëntenraden kunnen daarvoor zorgen. Maar bij veel concerns is sprake van verdere centralisatie. Er komt centraal beleid dat uitgerold wordt over de locaties. Bijvoorbeeld bij het werken aan kwaliteit zien

“Maak een Zeggenschapsraad voor burgers in buurt of dorp mogelijk met initiatiefrechten en budget”

we dat het gesprek vaak voor het hele concern plaatsvindt en minder per locatie. Terwijl dat toch dé plek is waar mensen wonen en werken. Bij veel concerns is steeds minder aandacht voor de ondersteuning van lokale cliëntenraden. Dat betekent uitholling van de (mede)zeggenschap. Zo vinden diverse bestuurders een lidmaatschap van lokale cliëntenraden bij LOC te duur. Terwijl het eigenlijk het geld van de mensen die zorg nodig hebben is en niet van de organisatie. We roepen politieke partijen op te regelen dat lokale en centrale cliëntenraden rechtstreekse financiering via de verzekeraar en het zorgkantoor ontvangen zodat zeggenschap duurzaam geborgd is.

4. Financiering collectieve voorzieningen die burgers belangrijk vinden

Het verzekerd systeem gaat uit van individuele aanspraken. Bijvoorbeeld in de Zorgverzekeringswet en de Wet langdurige zorg volgt een uitkering als een persoon iets heeft. Maar er is nergens rekening gehouden met meer collectieve zaken, die ook nog vaak goedkoper zijn. Bijvoorbeeld het opzetten van een buurthuis of de inzet van een wijkondersteuner. Als daar financiering voor is, is het ad hoc en loopt deze vaak via de gemeente. Met het risico dat de financiering stopt als er geen subsidie meer is.

We roepen politieke partijen op collectieve aanspraken te regelen, zodat er meer mogelijkheden komen voor burgers om zaken samen te doen.

Als we mensen écht centraal stellen over grenzen van sectoren en wetten heen, komen we tot een warmere samenleving.

5. Hulp bij het opzetten en in stand houden van zorgzame gemeenschappen

Op steeds meer plaatsen vormen mensen zorgzame gemeenschappen met elkaar. Mensen zoeken samen oplossingen voor lokale vraagstukken rondom zorg en welzijn. Zodat bijvoorbeeld mensen met dementie in de gemeenschap kunnen blijven wonen. Of ouderen jongeren met problemen helpen zodat zij niet naar de jeugdzorg hoeven. Door elkaar te kennen en te bezoeken voelen minder mensen zich alleen. Het vormgeven en in stand houden van zorgzame gemeenschappen vraagt om hulp van buiten. Dat is nu niet geregeld. We lossen daarmee grote maatschappelijke vraagstukken op en besparen ook veel geld.

We roepen politieke partijen op structurele hulp te regelen bij het opzetten en in stand houden van zorgzame gemeenschappen.

6. Opzetten van kennisinfrastructuur voor zorgzame gemeenschappen

De kennis over lokale zeggenschap en zorgzame gemeenschappen is nu versnipperd. Er is ook geen structureel

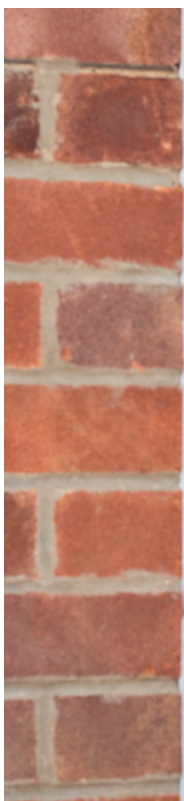
geld om deze kennis te ontsluiten en actueel te houden. Daardoor moeten mensen op verschillende plekken zelf alles bedenken en uitvinden. Door kennis te ontsluiten, onderling leren te bevorderen en intervisie te organiseren versterken we zorgzame gemeenschappen. En voorkomen we dat mensen die zich toch al vrijwillig inzetten onnodig veel tijd en energie kwijt zijn.

We roepen politieke partijen op structurele financiering voor kennisinfrastructuur te regelen.

7. Faciliteren netwerken van zorgorganisaties die willen aansluiten bij lokale zorgzame gemeenschappen

Zorgzame gemeenschappen kennen hun grenzen. Dan is er kennis en inzet van zorgverleners nodig. Diverse

“Geef structurele hulp bij het opzetten en in stand houden van zorgzame gemeenschappen”

Zeker als steeds meer mensen thuis hun zorg krijgen, vraagt dat om zeggenschap per wijk of buurt.

zorgorganisaties durven zichzelf ter discussie te stellen en te kijken hoe zij maximaal kunnen aansluiten bij wat de lokale samenleving nodig heeft. Het is belangrijk dat deze netwerken zoals de beweging Radicale vernieuwing maximale ondersteuning ontvangen om verder te komen. We roepen politieke partijen op netwerken van vernieuwende organisaties zoals Radicale vernieuwing te ondersteunen. Zowel financieel als bij het opruimen van wetten en regels die in de weg zitten.

8. Stevige vertegenwoordiging van de Participatiecoalitie bij de grote zorg-en welzijnsakkoorden

Bij alle grote akkoorden in zorg en welzijn is het perspectief van (lokale) burgers zwaar ondervertegenwoordigd of zelfs afwezig. Daardoor is er ook in de akkoorden zelf zeer marginaal aandacht voor het versterken van de zeggenschap (individueel en collectief) van burgers over zorg en welzijn.

We roepen politieke partijen op in alle besluitvormende organen bij de zorg- en welzijnsakkoorden de Participatiecoalitie (Nederland Zorgt voor Elkaar, Zorghulp, Buurkracht, LSA bewoners en LOC) een grote stem te geven.

Ten slotte

Bij LOC komen veel verhalen binnen over hoe mensen het gevoel hebben dat ze een last zijn voor de samenleving. Als we mensen écht centraal stellen over grenzen van sectoren en wetten heen, komen we tot een warmere samenleving. Dan doet iedereen ertoe en kunnen we veel problemen oplossen. Dat vraagt moed. Dat vraagt om bestaande belangen los te laten. Dat vraagt durf om te kijken wat we te organiseren hebben in plaats van welke organisaties we hebben. En we zullen moeten accepteren dat de ene wijk het anders doet dan de andere. Dat het leven een risico is en niet alles maakbaar is. Wij roepen de politiek op om nu echt de noodzakelijke keuzes te maken.

Marthijn Laterveer is bestuurder LOC Waardevolle zorg.

Zie ook het artikel over 'LOC Altijd als mens' op pagina 12 en pagina 14 over de beweging Radicale vernieuwing. Op pagina 42 besteden we aandacht aan de Participatiecoalitie.

Wat LOC is en doet

Altijd dichtbij, altijd in verbinding, altijd als mens

Tekst: **Mieke Hollander** en **Marthijn Laterveer**

Afgelopen jaar hebben we samen met creatief denker TheGood onderzocht hoe mensen LOC zien en wat ze van LOC willen en verwachten. We brengen mensen samen, versterken initiatieven en zorgen dat iedereen gehoord wordt, is een van de kernpunten van het LOC-profiel. ‘LOC Altijd als mens’ dus. Dit is kort en krachtig wat LOC is en doet.

Samen maken we zorg menselijker

Bij LOC geloven we dat ieder mens recht heeft op een leven dat ertoe doet. Een leven met eigen keuzes, eigen wensen - en mensen om je heen die echt luisteren. Daarom bouwen we samen aan zorg en ondersteuning die wérkelijk om mensen draait.

We zijn een netwerk van mensen en organisaties die het anders willen. Socialer. Warmer. Waardevol. Echte zeggenschap. We brengen mensen samen, versterken initiatieven en zorgen dat iedereen gehoord wordt. Want het echte verschil maken we niet in ons eentje.

“We geloven dat zorg en welzijn pas echt werken als het begint bij mensen zelf”

Dat doen we pas echt als we over schotten heen stappen, elkaar opzoeken en de dialoog aangaan. Het zit ’m niet in wát je doet, maar in hóe je het samen doet. Altijd dichtbij. Altijd in verbinding. Altijd als mens.

‘LOC Altijd als mens’

LOC is een landelijk netwerk van mensen en organisaties die samen werken aan zorg en ondersteuning die om mensen draait. We geloven dat iedereen recht heeft op een leven dat ertoe doet. Met eigen keuzes, regie en zeggenschap.

Daarom ondersteunen we cliëntenraden, zorgorganisaties en initiatieven met advies, trainingen, publicaties, inspiratie en netwerkbijeenkomsten. We behartigen belangen en begeleiden trajecten rond (mede)zeggenschap, waardevolle zorg en organisatieontwikkeling. Altijd vanuit de leefwereld van mensen. Met onze expertise helpen we mensen om hun stem te laten

We bouwen samen aan zorg en ondersteuning die wérkelijk om mensen draait.

klinken, zodat die stem ook daadwerkelijk gehoord wordt. Van cliëntenraad tot de beweging Radicale vernieuwing bouwen we zo samen aan waardevolle zorg waarin ruimte is voor relaties van betekenis.

Cliëntenraden: de mens zichtbaar

In de wereld van zorg en welzijn waar de mens verloren kan raken, helpt LOC cliëntenraden om (mede) zeggenschap handen en voeten te geven. Zeggenschap is tenslotte een universeel recht van de mens en daarbij stellen we het menselijke weer centraal. We zijn er niet alleen om regels uit te leggen, maar om mensen te versterken in hun rol als stem namens anderen. Met trainingen, advies en persoonlijke ondersteuning zorgen we dat de cliëntenraad niet verdwijnt in beleidstaal, maar de mens zichtbaar maakt. (Mede)zeggenschap is geen vinkje, het draait om de dialoog aangaan.

Radicale vernieuwing: van regels naar relaties

Bij LOC geloven we dat zorg en welzijn pas echt werken als het begint bij mensen zelf. Niet bij protocollen of procedures, maar bij wat ertoe doet in het dagelijks leven. We ondersteunen organisaties die het anders willen doen – door opnieuw te luisteren, keuzes te maken vanuit betekenis en ruimte te geven aan wat mensen écht nodig hebben. We zijn geen adviseurs die van buitenaf komen vertellen hoe het moet. We zijn bondge-

noten. We staan naast mensen, in een beweging die zorg weer persoonlijk en menselijk maakt.

Burgerinitiatieven: van binnenuit het verschil maken

Wie het leven in buurten en dorpen écht kent, zijn de mensen die er wonen. Burgerinitiatieven ontstaan precies daar: midden in de gemeenschap. Zij weten wat er speelt, wat er nodig is en wat werkt. Bij LOC staan we naast deze initiatieven. We helpen op het gebied van zeggenschap deze initiatieven verder. Geen ingewikkelde structuren, maar heldere afspraken die passen bij wie jullie zijn. Zodat iedereen ziet wat de kracht van gemeenschappen is – maar vooral ook van mensen zelf. We lopen mee als betrokken bondgenoot.

Dit profiel is tot stand gekomen samen met creatief denker TheGood.

Zie ook het artikel op pagina 14 over het profiel van de beweging Radicale vernieuwing en pagina 42 over lokale zeggenschap en de Participatiecoalitie. Op pagina 8 veel aandacht voor het Achtpuntenplan voor een menselijke samenleving, dat LOC aan de politieke partijen aanbood.

Marthijn Laterveer en Mieke Hollander zijn bestuurder LOC Waardevolle zorg.

Waar de beweging Radicale vernieuwing voor staat verduidelijkt

Niet omdat het systeem faalt, maar omdat het leven roept

Tekst: **Vera Jansweijer**

Radicale vernieuwing is in 2017 op initiatief van LOC in de ouderenzorg gestart. Inmiddels is de beweging actief in de hele langdurige zorg over de grenzen van sectoren heen en is de samenleving veranderd. Tijd om opnieuw duidelijk te maken waar de beweging voor staat.

Waar willen we aan werken en wat we willen bereiken? Samen met deelnemende zorgorganisaties en partners van de vernieuwingsbeweging, en ondersteund door TheGood (creatief bureau voor maatschappelijke vraagstukken), hebben we woorden gegeven aan ons perspectief als beweging.

Mensen losgeknipt van eigen zorgkracht

We hebben in Nederland geprobeerd mensen passend te maken in systemen. We hebben zorg bij organisaties neergelegd en verdeeld over domeinen, wetten, finan-

cieringsstromen. En nu lijkt het wel of we mensen met terugwerkende kracht proberen te activeren: door ze mantelzorger te maken, zelfredzaam te verklaren. Maar dit alles gebeurt zonder het onderliggende weefsel van betekenis en verbondenheid te voeden, waarin dat vroeger soms meer als vanzelf gebeurde. We vragen dus iets van mensen wat we ze eerst hebben afgenomen en zonder aandacht te hebben voor wat daarvoor nodig is. Daarom vinden we bij Radicale vernieuwing dat het tijd is voor een nieuwe koers: Niet terug naar vroeger. *Niet alleen maar voorwaarts in technologie. Maar Dieper. Menselijker. Zorg moet ingebed worden in menselijkheid, met vertrouwen in de kracht van mensen en mensen samen. Met oog voor kwetsbaarheid.*

Wat is radicaal nu?

Radicaal betekent letterlijk: naar de wortel. Steeds de moed opbrengen om terug te keren naar dat waar zorg om draait. Om vanuit die radicale kijk, sprongen voor-

“Met deelnemers verhelderd: waar willen we aan werken en wat we willen bereiken?”

Onze tijd vraagt nieuwe vormen van samen zorgen. Met ieder uniek individu en zijn waarden als uitgangspunt.

waarts te maken. Dan zien we de mens als geheel. Niet als zorggebruiker. Niet als productiemiddel. Niet als kostenpost. Maar als mens en in samenhang: in diens lichaam, diens netwerk, diens buurt, in diens leven en vooral in wat voor hem belangrijk is. Radicaal is erkennen dat veel van de zorg die we nu als ‘professioneel’ beschouwen, ooit gewoon onderdeel was van mens-zijn. Zorg was meer verweven met samenleven. Die verwevenheid zijn we kwijtgeraakt. En dat verlies voel je overal.

Wat is vernieuwen nu?

Tegelijkertijd vraagt dit vernieuwing. Vroeger was niet alles beter. Er was bijvoorbeeld nog geen ruimte voor individuele ontplooiing; het collectief en verplichtingen stonden voorop. Onze tijd vraagt om het ontwikkelen van nieuwe vormen van samen zorgen. Met ieder uniek individu en zijn waarden als uitgangspunt. Dat noemen we Waardevolle zorg. Hoe zorgorganisaties hier maximaal op aan kunnen leren sluiten? Per lokale situatie kan dat er anders uitzien. Afhankelijk van wat de mensen daar belangrijk vinden, zelf al doen en aangeven nodig te hebben. Zorgorganisaties kunnen daarop aansluitend steeds dát aanbieden wat mensen hierbij helpt, en zo maximaal bijdragen. Vernieuwing is bij alles ruimte maken voor behoeften en krachten van mensen die onder beleid, processen, regels vast zijn komen zitten.

Maakt dit mensen vrijer, zelfstandiger?

Radicale vernieuwing is een beweging die zowel Tegenkracht als Menskracht aanboort. Tegenkracht opent ogen, benoemt wat wringt, wat niet klopt. Menskracht zet daar tegenover wat wél waardevol is. Menskracht gaat over de beweging van regels naar relaties, over het terugvinden van betekenis, over bouwen aan gemeenschappen waarin zorg vanzelfsprekend is, over ruimte maken voor het ongeplande, onmeetbare, het menselijke.

Niet als romantisch ideaal, maar als stevig antwoord op een samenleving die verarmt in efficiëntie. *Vernieuwing is de praktijk waarin menskracht weer vanzelfsprekend wordt.* Menskracht laat zien dat we samen kunnen veranderen, het opent nieuwe mogelijkheden. We doen dat als beweging vanuit twee bronnen: Verlangen naar de vrijheid en zelfstandigheid van mensen, en Vertrouwen dat nieuwe vormen van verbondenheid daar ruimte voor kunnen creëren.

Hardnekkige patronen

Helaas zijn veel vernieuwingsprojecten systeemgedreven, gericht op kortetermijneffecten en symptoombestrijding. We zien veel initiatieven die best goed bedoeld zijn. Die soms écht vernieuwend lijken voor cliënten en medewerkers. Maar die niet starten bij wat voor mensen zélf belangrijk is. Die ingekapseld raken in marketing,

innovatiebeleid of subsidieloga. En die daardoor (onbewust) in dienst staan van het profiel van organisaties in plaats van de mens. Veel projecten worden getoetst op: "Wat levert dit op, qua zichtbaarheid, positie of kosten?" In plaats van: "Maakt dit de mens vrijer, zelfstandiger en meer verbonden?" Door krachtenbundeling via de beweging kunnen we dapperder zijn, elkaar helpen dingen te signaleren, aan te kaarten en steeds deze fundamentele omslag te maken in ons denken en doen.

In plaats van de veelgebruikte frase: “De kloof tussen zorg en samenleving dichten”, zeggen wij: “Durf als organisatie op te gaan in de samenleving. Dan is de zorgorganisatie het mooist.” Dat is fundamenteel anders en biedt een ethische herpositionering:

Zorgorganisaties zijn te gast in het leven van mensen.

“Onze insteek is een unieke kracht”

Wil je je ook aansluiten bij deze beweging? Neem
graag contact op via **radicalevernieuwing@loc.nl**.

Vera Jansweijer is coördinator van de beweging Radicale vernieuwing.

Stem cliënt als kompas

In de rubriek 'De Binding' stellen mensen en organisaties binnen het netwerk van LOC zich voor. In deze aflevering Debbie Maas, bestuurder bij het LSR, Landelijk steunpunt (mede)zeggenschap en medebestuurder Stemgever.

Sinds de start van mijn werkende leven in de zorg- en welzijnssector werk ik vanuit de bedoeling het verschil te maken voor mensen in kwetsbare omstandigheden én afhankelijk van ondersteuning en zorg. Zo stond ik aan de wieg van de Veilig Thuis-organisaties om aandacht te vragen voor huiselijk geweld en kindermishandeling, maakte ik mij hard voor de rechten van slachtoffers binnen het strafproces, heb ik teams ervaringsdeskundigen geïntroduceerd en de opzet van een laagdrempelig inloophuis voor slachtoffers geïnitieerd.

Eigenlijk is het verstevigen van de stem van de cliënt de rode draad in mijn werkende leven. Mijn eigen verhaal en vooral dat van anderen vormen mijn kompas; verbeteringen agenderen en die helpen te verwezenlijken is mijn inzet. Die drijfveer leidde me in september 2024 naar het LSR.

Het LSR werkt aan een samenleving waarin mensen die afhankelijk zijn van zorg en dienstverlening, daadwerkelijk invloed hebben op hun eigen leven en de hulp die zij ontvangen. Het mooie vind ik dat het LSR dat op verschillende vlakken doet. Als expert op het gebied van medezeggenschap, kwaliteitstoetsing en klachtopvang zijn we heel breed bezig, weten we goed wat er speelt én hebben we veel kennis. Die expertise delen we graag

om de positie van cliënten te versterken. Ik vind het fantastisch om deel uit te maken van de beweging om medezeggenschap, zeggenschap en eigen regie van cliënten te verbeteren én te vernieuwen.

Als verbinder brengt het LSR cliënten, cliëntenraden, zorgaanbieders, samenwerkingspartners en beleidsmakers samen. We willen werken aan echte dialoog, gezamenlijke ontwikkeling en daarmee duurzame veranderingen zodat cliënten structureel worden gehoord. Samenwerking met partners als LOC is daarbij essentieel. Samen hebben we meer impact en staan we sterker om cliënten middenin de beleidsontwikkeling en besluitvorming te plaatsen in plaats van aan de zijlijn. LOC Waardevolle zorg heeft veel raakvlakken met die missie en visie; samen behartigen we bijvoorbeeld belangen van cliëntenraden om de Wmcz 2018 te verbeteren. Nu hebben we de intentie uitgesproken om elkaar nog meer te vinden. En te verkennen op welke thema's, behalve de Wmcz 2018, we zouden kunnen samenwerken. Resultaten boeken doe je tenslotte niet alleen, maar samen.

Meer informatie: www.hetlsr.nl

Tekst: **Debbie Maas**

Aftellen tot de Week van de Medezeggenschap van 6 tot en met 10 oktober

‘Samen werken aan (Mede)Zeggenschap’

Tekst: **Marjolein Hovius**

Het gonst en het vonkt: over twee weken, van 6 tot en met 10 oktober, is het zover! Dan begint de Week van de Medezeggenschap 2025. We hopen dat we er met z'n allen weer een grandioze week van kunnen maken, waarin medezeggenschap én zeggenschap flink in de schijnwerpers staan.

Op allerlei manieren kun je meedoen aan de Week van de Medezeggenschap. Cliëntenraden organiseren activiteiten op locatie om zichzelf te laten zien. Zo geven ze aandacht aan hun werk en het belang van medezeggenschap. Dat levert vaak verrassende gesprekken op met cliënten, zorgmedewerkers en naasten. Een informatie-middag, een gesprekstafel of een lekker stukje taart. Op allerlei manieren wordt informatie gedeeld, meningen opgehaald en is er ook veel ruimte voor gezelligheid en verbinding.

Mooie voorbeelden

De cliëntenraad van Mediant grijpt de Week van de Medezeggenschap aan om niet alleen zichzelf, maar ook het bestuur van de organisatie in het zonnetje te zetten. De raad wil graag laten weten dat hij ontzettend blij is met het bestuur, dat medezeggenschap hoog in het vaandel heeft. Ver voordat de Wmcz 2018 in werking

trad, werd de cliëntenraad al goed gefaciliteerd. Het bestuur betreft de raad nauw bij nieuwe ontwikkelingen, zodat het cliëntperspectief goed meegenomen wordt, én waardeert het werk en de inbreng van de cliëntenraad. In de rubriek Cliënt & raad (pagina 46) lees je meer over de samenwerking tussen de cliëntenraad en het bestuur van Mediant. Maar deze cliëntenraad doet méér. De hele Week van de Medezeggenschap staan de leden met een standje bij de ingang van het restaurant en delen ze een kleinigheidje uit aan cliënten.

Laat het zien!

De activiteiten van de cliëntenraad van Mediant illustreren hoe je jezelf als cliëntenraad kunt laten zien tijdens de Week van de Medezeggenschap. We zijn heel benieuwd naar alle andere activiteiten die ondernomen worden in het land. Post je erover op sociale media?

Gebruik dan de hashtag #weekvdmédezeggenschap of tag LOC in je bericht. Of stuur een mailtje naar vraagbaak@loc.nl om te laten weten wat jullie plannen zijn. We verzamelen alle initiatieven in een overzichtspagina op de website. En wil je lokaal reclame maken voor een activiteit? Vraag dan de gratis invul-poster op via vraagbaak@loc.nl.

Programma LOC

Voor iedereen die zich wil verdiepen in een bepaald onderwerp of als je juist op een laagdrempelige manier kennis wilt maken met het diverse aanbod van LOC is er een programma met bijeenkomsten, cursussen en webinars. Een onlinebijeenkomst met de LOC Bouwpool, een netwerkbijeenkomst voor ondersteuners, een cursus Contact met de achterban en een webinar over lokale zeggenschap. Dat is slechts een greep uit de onderwerpen en thema's van de bijeenkomsten tijdens de Week van de Medezeggenschap. We lichten er een aantal uit:

Woensdag 8 oktober:

Het Landelijk event Jeugd, live bijeenkomst

Ontmoet en leer van elkaar tijdens het Landelijk event Jeugd. Je gaat naar huis vol inspiratie om in jouw organisatie sámen te werken aan medezeggenschap.

Woensdag 8 oktober:

Webinar Voorzorgcirkels en medezeggenschap

Voorzorgcirkels dragen bij aan een hechtere

gemeenschap waarin we naar elkaar omzien en elkaar ondersteunen. Laat je inspireren!

Donderdag 9 oktober:

Landelijke dag zorg thuis, live bijeenkomst in Zeist.

Op de landelijke dag voor cliëntenraden zorg thuis kijken we naar verschillende vormen van contact met cliënten en wisselen we tips uit hoe je effectief aan de slag kunt als raad.

Donderdag 9 oktober:

Webinar Samen werken aan (Mede)Zeggenschap

We eindigen de Week van de Medezeggenschap 2025 op donderdag 9 oktober met een webinar waarin we onder andere terugkijken op de afgelopen Week.

*Wil je deelnemen aan een van deze bijeenkomsten?
Of weten wat er nog meer op het programma staat?
Neem een kijkje op www.weekvdmédezeggenschap.nl
en meld je aan!*

*Zie ook de rubriek Cliënt & raad op pagina 46. En het artikel over de evaluatie van de Wmcz op pagina 20.
Op pagina 44 gaan we in op de rol van de cliëntenraad bij individuele zeggenschap.*

Marjolein Hovius is als communicatieadviseur verbonden aan LOC.

Evaluatie medezeggenschapswet Wmcz 2018

Cliëntenraden vaak onvoldoende gefaciliteerd

Tekst: **Mieke Hollander, Xandra van der Kruk-Ras**

Dit najaar moet de evaluatie van de herziene Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen (Wmcz 2018), die in juli 2020 van kracht werd, afgerond zijn. Tijdens vele LOC-bijeenkomsten gaven cliëntenraden knelpunten aan. LOC maakt zich er sterk voor dat de stem van cliëntenraden bij de evaluatie doorslaggevend is.

Om een goed beeld van de praktijk te geven, heeft LOC eerder dit jaar onder cliëntenraden vragenlijsten uitgezet en raden benaderd om deel te nemen aan groepsinterviews. Daarnaast zijn alle bevindingen van de bijeenkomsten die we in het voorjaar hielden, gedeeld. Samen met andere cliëntenorganisaties hebben we de stem van cliëntenraden vertegenwoordigd richting VWS en Berenschot, dat de evaluatie uitvoert. Hierbij hebben we een aantal belangrijke punten ingebracht:

- **Cliëntperspectief structureel meenemen:** Medezeggenschap werkt optimaal als het cliëntperspectief op alle niveaus van besluitvorming wordt meegenomen. De cultuur binnen een instelling om medezeggenschap een plek te geven is heel belangrijk! Zit de cliëntmedezeggenschap in de haarvaten van de organisatie en waaraan zie je dat (of juist niet)?
- **Facilitering cliëntenraden:** Cliëntenraden worden

vaak onvoldoende gefaciliteerd. Onafhankelijke ondersteuning, scholingsmogelijkheden en lidmaatschap van cliëntenorganisaties zoals LOC zijn niet vanzelfsprekend voor iedere cliëntenraad.

- **Contact met achterban:** Dit wordt door veel cliëntenraden als ingewikkeld ervaren. Vooral in de ambulante zorg is contact met de achterban moeilijk, mede door de privacywet AVG.

Berenschot hoopt dit najaar het evaluatierapport gereed te hebben. Via nieuwsbrieven en www.clientenraad.nl houdt LOC je op de hoogte.

Zie ook het artikel over de Week van de Medezeggenschap op pagina 18.

Mieke Hollander is als bestuurder en Xandra van der Kruk-Ras als trainer en adviseur verbonden aan LOC.

Wat delen mensen op sociale media?

Volg onze socialemediakanalen of schrijf je in voor onze nieuwsbrief op loc.nl

“Klein feestje!”

Onze drie ondersteuners hebben met succes de leergang ‘Ondersteuner cliëntenraden’ van LOC Waardevolle zorg doorlopen! Van harte gefeliciteerd. Cliëntenraad Centraal GGZ Drenthe
www.loc.nl/feestje

“Er moet een hoger beroep komen in de ‘Vertrouwen in de GGZ-zaak’”

“Elke burger heeft het recht om zelf te bepalen of de eigen data gedeeld mogen worden of niet. Het maakt niet uit of die data geanonimiseerd worden.” (zie ook pagina 22).
www.loc.nl/beroep

“Zelfgemaakte rap-video over effecten deelname Radicale vernieuwing op bewoner, gastheer en zorgorganisatie”

Refrein: “Partners in crime, with MC-M. I feel I can do it, oh yes, I can! We’re not afraid, of making some mistakes. To bend the rules, is what it takes.”
LEVANTOgroep www.loc.nl/rapvideo

“Als Nederlandse Zorgautoriteit (NZA) denken en doen we hier graag aan mee”

“Overtuigen dat dit soort burgerinitiatieven werkt, is niet langer nodig. Wel is het noodzakelijk om te zorgen dat de huidige systemen, wetten en regels helpen. Zowel gemeente als zorgverzekeraars willen zich inspannen om financiering mogelijk te maken voor de komende jaren.” Chief Healthcare NZa na LOC Meet-up.
www.loc.nl/nza-over-meet-up

LOC in hoger beroep privacyzaak ggz-cliënten

“Onacceptabel dat vertrouwen van mensen met voeten wordt getreden”

Tekst: **Pien Heuts**

LOC wil te allen tijde voorkomen dat het vertrouwen van ggz-cliënten wordt geschaad, doordat hun persoonlijke gegevens op straat kunnen komen te liggen. Daarom is samen met de partners in de actiegroep Vertrouwen in de GGZ hoger beroep aangetekend tegen de uitspraak van de rechter in de procedure tegen de Nederlandse Zorgautoriteit (NZA).

“Nu de rechter op 23 april heeft geoordeeld dat de NZa persoonlijke gegevens van 800.000 ggz-cliënten mocht verzamelen en verwerken, is hoger beroep noodzakelijker dan ooit”, zegt Marthijn Laterveer, bestuurder LOC Waardevolle zorg. “Het is ontoelaatbaar dat privacy-rechten van mensen die de stap naar een ggz-behandelaar hebben durven te zetten, met voeten worden getreden. Als LOC vechten we voor een samenleving waar mensen ertoe doen, niet de AI-systemen. De rechter kan wel doodleuk beweren dat we niet bang hoeven te zijn dat persoonlijke gegevens worden gehackt, omdat dat verboden is. Maar diefstal en misbruik van data zijn aan de orde van de dag - ze zijn immers goud waard op het darkweb. Afgelopen augustus nog zijn de gegevens, inclusief burgerservicenummers, van ruim 700.000 deelnemers aan een bevolkingsonderzoek gestolen. Als dat je als ggz-cliënt gebeurt en bekend wordt dat je psychische problemen hebt, kun je een baan wel vergeten” Marthijn refereert aan de analyse van privacy-expert

Bart van der Sloot, dat geen enkele sector zó vaak slachtoffer is van hackers als de zorg. Juist omdat het om privégegevens gaat met de meeste financiële waarde. Vorig jaar kwamen vanuit de zorg zeventien meldingen van hacks binnen.

Daarnaast hekelt hij het feit dat de rechter met zijn uitspraak het medisch beroepsgeheim van behandelaren aan de kant schuift en vertrouwelijkheid in de spreekkamer al helemaal niets waard blijkt. “En niet alleen in de ggz, op allerlei fronten in zorg en welzijn ziet men - ten onrechte - dataverzameling als heilige graal. De trend mensen ondergeschikt te maken aan data, moet stoppen.”

Recht op privacy

De uitspraak, afgelopen voorjaar, is niet alleen teleurstellend, maar rammelt ook aan alle kanten, vindt Vertrouwen in de GGZ. Zo oordeelde de rechtbank dat

“LOC vecht voor een samenleving waar mensen ertoe doen, niet de AI-systemen”

De strijd van Vertrouwen in de GGZ tegen het inzamelen van persoonlijke gegevens van GGZ-cliënten door de overheid is nog lang niet voorbij.

bezwaren van ggz-cliënten vooral te maken hebben met hun ‘ervaren’ van privacy. Maar het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) is daar duidelijk over: er is sprake van een feitelijke, objectieve inbreuk op de privacy wanneer vertrouwelijke medische gegevens buiten de behandelrelatie worden verwerkt. Dat is niet slechts een beleving van de cliënt, maar is breed erkend in uitspraken van Europese rechters.

Niet-onderbouwd experiment

De rechtbank weegt bovendien niet mee of de gegevens die de NZa opeist überhaupt geschikt zijn voor het beoogde doel: betere bekostigingssystematiek. Maar wetenschappers stellen dat dit niet kan. HoNOS+-vragenlijsten zijn daar nooit voor ontworpen en leveren op individueel niveau geen betrouwbare uitkomsten. In het buitenland is men daarom al eerder gestopt met deze methode. De rechtbank negeert deze wetenschappelijke consensus en neemt genoegen met de stelling van de NZa dat het “misschien zou kunnen werken”. De overheid mag niet zomaar gevoelige medische gegevens opeisen op basis van een niet-onderbouwd experiment.

De gegevens zijn verzameld in het kader van behandeling, onder de belofte van vertrouwelijkheid. Het idee dat anonimiseren of versleutelen alle bezwaren tegen de HoNOS+-lijsten oplost, miskent het fundamentele uitgangspunt van vertrouwelijkheid in de zorg. Het recht op privacy omvat niet alleen de gegevens in een medisch

dossier, maar borgt de gehele behandelrelatie als een vertrouwelijke omgeving waar de staat buiten moet blijven. Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft dit herhaaldelijk benadrukt in arresten: het medisch beroepsgeheim beschermt niet alleen persoonsgegevens, maar alle informatie die in vertrouwen is gedeeld in het kader van zorg.

Crowdfunding

De NZa heeft diepe zakken. Vertrouwen in de GGZ niet. Om hoger beroep te kunnen instellen heeft Vertrouwen in de GGZ donaties nodig. Kijk op www.vertrouwenindeggz.nl Of doneer rechtstreeks via Stichting Platform Bescherming Burgerrechten te Amsterdam NL81 TRIO 0391158937 o.v.v. ‘Vertrouwen in de GGZ’.

Luister ook naar de WaardeCast , de podcast waarin LOC-bestuurder Mieke Hollander in gesprek gaat met collega Marthijn Laterveer en ervaringsdeskundige Tilly van Oosten: www.loc.nl/waardecast-uitspraak

Met medewerking van Ronald Huissen, Platform Burgerrechten, partner Vertrouwen in de GGZ.

Nieuwe LOC-dienst: de Onderzoekende dialoog

Samen in gesprek over waardevolle oplossingen

Tekst: **Pien Heuts**

Veel mensen en organisaties zijn op zoek naar hoe het anders kan in de zorg en samenleving. LOC Waardevolle zorg ontwikkelde daartoe een nieuwe dienst. Met de Onderzoekende dialoog gaan álle betrokkenen bij de zorg met elkaar in gesprek om tot waardevolle oplossingen en inzichten voor een actueel vraagstuk of thema te komen. “Nu konden we er samen naar kijken.”

Een Onderzoekende dialoog duurt zo’n drie uur en wordt begeleid door trainers van LOC. Elkaar écht horen en samen naar mogelijkheden kijken staan voorop. Vragen die centraal kunnen staan bij een Onderzoekende dialoog kunnen bijvoorbeeld zijn: ‘Hoe komen we tot een nieuw en gelijkwaardig samenspel van zeggenschap in onze organisatie?’ Of: ‘Hoe kunnen we nieuwe manieren van leren en verantwoorden vormgeven?’ Het instrument is gebaseerd op de bewezen effectieve methode liberating structures.

Meer zeggenschap

Iedereen die een belangrijk aandeel heeft in het vraagstuk dat onderzocht wordt, doet mee. Denk daarbij aan cliënten, naasten, zorgmedewerkers, behandelaren, beleidsmedewerkers, leidinggevenden, bestuurders, buurtbewoners, toezichthouders en financiers. Door met elkaar in gesprek te gaan, ontstaat bewustwording over

ieders rol in de samenwerking en hoe mensen dit ervaren. Daarnaast stimuleert zo’n dialoog het gevoel van betrokkenheid, wat nodig is om tot (radicale) vernieuwing te komen. De nieuwe vormen van betrokkenheid en acties leiden weer tot meer zeggenschap van mensen.

Andere blik

De Onderzoekende dialoog kent verschillende rondes. In een ‘binnenring’ gaan de mensen die direct betrokken zijn in een veilige open sfeer met elkaar in gesprek en op onderzoek uit. In de ‘buitenring’ nemen ‘kritische vrienden’ plaats. Dat zijn mensen uit het netwerk Radicale vernieuwing die vanuit een andere blik de binnenring helpen tot nieuwe inzichten en oplossingen te komen.

Radicale vernieuwing

Binnen de, door LOC ondersteunde, beweging Radicale

“Een dialoog stimuleert het gevoel van betrokkenheid, nodig voor (radicale) vernieuwing”

Tijdens het werkbezoek aan iHub (familiezorg en onderwijs) gingen deelnemers in kleine groepen in gesprek over wat nodig is om tot goede medezeggenschap te komen.

vernieuwing hebben we inmiddels bij verschillende deelnemende zorgorganisaties in het land Onderzoekende dialogen gehouden in het kader van ‘Nieuwe manieren van leren en verantwoorden’. De hamvraag daarbij was: ‘Hoe kun je de kwaliteit van zorg zodanig verantwoorden dat het weer waardevol is voor mensen die zorg ontvangen?’ Vragen die verkend werden, gingen bijvoorbeeld over ‘Hoe draagt de huidige manier van werken bij aan het leren, aan daar open over zijn en dus aan onze verantwoording?’ Of ‘Hoe kunnen we vorm geven aan leren en rekenschap geven, op een manier die bij ons past?’ Deelnemers waren onder andere: cliëntenraadsleden, zorgmedewerkers, teamleiders, medewerkers van staf- en andere betrokken teams en afdelingen, bestuur en raad van toezicht, maar ook het Zorginstituut, de inspectie, brancheorganisaties en zorgkantoren. Radicale vernieuwer LEVANTOgroep (ggz, Zuid-Limburg) zet de Onderzoekende dialoog nu ook op andere thema’s in. Reacties waren tot nu toe enthousiast. “De vragen die deze dialoog opwierp rond het thema zijn relevant, en ik had ze vooraf niet zo kunnen formuleren”, reageerde een deelnemer.

Meer lezen over de inzet van de Onderzoekende dialoog binnen de beweging Radicale vernieuwing?
Zie www.loc.nl/dialoog-rv. En over de methode waarop de Onderzoekende dialoog gebaseerd is: www.liberatingstructures.com.

Geïnteresseerd?

- Een oriënterend gesprek over de mogelijkheden van een Onderzoekende dialoog is kosteloos. Neem vrijblijvend contact op via vraagbaak@loc.nl of bel 030 – 284 3200.
- LOC verzorgt voorbereiding en begeleiding (voorbereiding doen we samen).
- Reguliere prijs Onderzoekende dialoog: € 3.000,-
Korting voor cliëntenraden die lid zijn van LOC en organisaties die deelnemen aan de beweging Radicale vernieuwing: zij betalen € 2.700,-
Extra korting als de organisatie deelneemt aan Radicale vernieuwing én de cliëntenraad lid is van LOC.
- Aanvullend kan LOC eventuele communicatie achteraf verzorgen.
- In vergelijking met de Kampvuurgesprekken die LOC faciliteert, is de Onderzoekende dialoog meer gericht op de samenwerking bij een bepaald onderwerp of vraag, en minder gefocust op de drijfveren van mensen. Ook is deze werkvorm anders. Zo wordt reflectie onder meer gericht gestimuleerd door op gezette momenten ook mensen van buiten de directe kring van actieve betrokkenen (cq. de eigen organisatie) te bevragen over het vraagstuk/onderwerp.

Foto: iStock

Kracht van verbinding

Jongeren en (pleeg)ouders moeten invloed hebben op zorg en ondersteuning. Vanuit hun eigen ervaringen kunnen ze prima aangeven wat er goed gaat en wat beter kan. LOC ondersteunt jeugdleden en adviseert hen over manieren om de zorg te verbeteren. In de nieuwe brochure 'De kracht van verbinding. Samen werken aan (mede)zeggenschap in de jeugdzorg' gaat LOC dieper in op hoe leden van jeugdleden invloed kunnen hebben op plannen en besluiten van de zorgorganisatie. En hoe zij kunnen samenwerken met jongeren, kinderen, (pleeg)ouders, medewerkers, raad van bestuur, raad van toezicht en de ondernemingsraad om tot écht waardevolle (mede)zeggenschap te komen. Bij zeggenschap op individueel niveau gaat het bijvoorbeeld over de gezamenlijke beslissing van jongere, ouders en organisatie hoe, wanneer en waar de zorg plaatsvindt. Bij medezeggenschap draait het erom dat jongeren en ouders via jeugdleden op collectief niveau kunnen meedenken en meepraten over de plannen van de organisatie. En dat zij invloed kunnen uitoefenen op besluitvorming. Dat is voor

de jeugdzorg sinds 2020 vastgelegd in de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen (Wmcz).

De brochure is te vinden via:
www.clientenraad.nl/publicaties

Tekst: Pien Heuts

Generiek kompas 'Samen werken aan kwaliteit van bestaan'

Handige handvatten voor kritische rol cliëntenraden

Tekst: **Mieke Hollander**

Ruim een jaar geleden is het Generiek kompas voor de langdurige zorg 'Samen werken aan kwaliteit van bestaan' ingevoerd. Het kompas vervangt eerdere kwaliteitskaders voor verpleeghuiszorg, wijkverpleging en zorg thuis. Voor cliëntenraden zijn praktische handvatten ontwikkeld om het Generiek kompas te doorgronden en kritische vragen te kunnen stellen.

Het Generiek kompas bestaat uit vijf bouwstenen.

Bouwsteen 1

Kennen van wensen en behoeften van zorgvrager

Deze bouwsteen richt zich op het inzicht krijgen in de wensen en behoeften van zorgvragers. Hiervoor is een waaier met diverse gespreksmethodieken ontwikkeld die professionals ondersteunt bij het voeren van open gesprekken. De uitkomst van deze gesprekken moet een duidelijk beeld geven van de wensen en behoeften van de zorgvrager. Specifiek voor cliëntenraden, zorgvragers en hun naasten zijn er een 'Doe boekje' en een informatiefilmpje ontwikkeld over het open gesprek.

Bouwsteen 2

Bouwen van netwerk

Hierbij draait het om duurzaam samenwerken om zo de zorg en ondersteuning compleet te maken. Dan gaat het over: weten welke hulp er is in de omgeving; samenwer-

ken met verschillende professionals binnen een breed netwerk; goed ingebed zijn in de buurt én goed geregelde coördinatie van het professionele netwerk. Ook hier kan de cliëntenraad een actieve rol spelen door bij zorgvragers en naasten te inventariseren welke organisatie voor hen van toegevoegde waarde is binnen het netwerk.

Bouwsteen 3

Het werk organiseren

Deze bouwsteen is cruciaal voor professionals en richt zich op het beter organiseren van zorg door samenwerking, technologie en zeggenschap te benutten. Dit omvat het samen met deskundigen bepalen van de benodigde zorg voor een zorgvrager, die aansluit bij de individuele situatie. Daarnaast staat het creëren van leermogelijkheden en een cultuur waarin medewerkers zich kunnen ontwikkelen en betrokken blijven centraal,

“Cliëntenraden worden te weinig betrokken bij het opstellen van het Kwaliteitsbeeld”

Zorgorganisaties moeten Kwaliteitsbeelden opstellen mét cliënten(raden), mantelzorgers, naasten en professionals.

zodat er sprake is van professionele groei. De handreiking voor deze bouwsteen is nog in ontwikkeling. Het actief meedenken van leden van de cliëntenraad is hier wenselijk.

Bouwsteen 4

Leren en ontwikkelen

Zorg en welzijn zijn constant in beweging, wat vraagt om voortdurende ontwikkeling, reflectie en samenwerking van medewerkers. Een lerende organisatie biedt ruimte voor scholing, feedback en kennisdeling - ook met zorgontvangers. Dit geldt uiteraard ook voor cliëntenraden. Een waaier voor deze bouwsteen is in ontwikkeling. Ook hier is het wenselijk om cliëntenraden aan te laten sluiten; leren en ontwikkelen is tenslotte ook voor hen een groot goed.

Bouwsteen 5

Inzicht in kwaliteit

Jaarlijks moet elke zorgorganisatie voor 31 maart een Kwaliteitsbeeld aanleveren dat een overzicht geeft van de kwaliteit van de geleverde zorg - waarin alle bouwstenen aan bod komen (zie ook de rubriek Vraagbaak op pagina 48). Aanbieders van verpleeghuiszorg en wijkverpleging hebben dit jaar voor het eerst hun Kwaliteitsbeelden moeten publiceren. Dit Kwaliteitsbeeld is de nieuwe manier om te laten zien hoe zorgorganisaties met kwaliteit bezig zijn. Zorgorganisaties moeten die Kwaliteitsbeelden opstellen mét cliënten(raden), mantel-

zorgers, naasten en professionals. In de praktijk zien we dat met name cliëntenraden vaak onvoldoende betrokken worden bij het opstellen van het Kwaliteitsbeeld. Terwijl hun rol essentieel is voor inzicht in de verbetering van de ‘kwaliteit van bestaan’ van mensen die zorg nodig hebben.

Rol en informatie cliëntenraden

Het Generiek kompas betekent belangrijke aanpassingen voor zorgorganisaties, zoals minder verplichte metingen en een geharmoniseerde meting van cliëntervaringen voor verpleeghuizen en zorg thuis. Het handboek (zie hieronder) is ook beschikbaar voor cliëntenraden. Om hen zo goed mogelijk te ondersteunen bij hun belangrijke rol, is ook een aantal andere hulpmiddelen ontwikkeld. LOC biedt bovendien specifieke scholing aan. Ook komt er een webinar beschikbaar.

Meer informatie: www.clientenraad.nl en vraagbaak@loc.nl

Handreiking ‘Inzicht in kwaliteit’:
www.loc.nl/inzicht-in-kwaliteit.

Handboek Generiek kompas:
www.loc.nl/kompashandboek

Filmpje en doe-boekje over het ‘Open gesprek’ zijn te vinden via: www.loc.nl/open-gesprek.

Zie ook pagina 48 over het Generiek kompas.

Mieke Hollander is bestuurder LOC Waardevolle zorg.

Jur Deitmers over zijn transformatie
na gewist geheugen

**“In het nu leven, een andere
keuze had ik niet”**

A photograph of Jur Deitmers, a man with curly brown hair and a beard, wearing a grey sweatshirt and a blue wristband. He is standing on a stage, holding a small black device in his right hand and gesturing with his left hand. In the background, there is a large screen and some yellow structures.

Jur Deitmers: “Waarom hebben we de samenleving ingericht met allemaal ingewikkelde systemen en hokjes?”

Hoe lukt het mensen ondanks ziekte, tegenslagen of andere hobbels waarde aan hun leven te geven? En wat drijft hen van waarde en betekenis te zijn voor anderen? In deze aflevering vertelt Jur Deitmers (29) hoe hij na een bijna fatale hersenontsteking, aan een nieuw Jur bouwde.

Toen Jur Deitmers wist dat hij op de terugrit de taxichauffeur zou treffen waarmee hij zo leuk op de heenweg had gepraat, kocht hij een cadeautje voor hem. Chauffeur Mohammed was tot tranen geroerd. “Ik wilde gewoon

laten merken dat ik hem waardeerde en hem bedanken voor het mooie gesprek”, legt Jur uit. Of hij dit gebaar ook voor zijn ziekte had gemaakt, betwijfelt hij.

Maart 2017. Tijdens een korte voorjaarsvakantie in Mexico belandde de student economie en filosofie, die de Erasmus Universiteit tijdelijk voor Harvard had verruild, in het ziekenhuis. Doodziek. Een hersenontsteking bleek later. Tijdens zijn behandeling in een Amerikaans ziekenhuis, werd duidelijk dat hij zijn complete geheugen kwijt was en alles opnieuw zou moeten leren. Van ademen, tot praten en lopen. De mensen die zeiden zijn ouders en familie te zijn, haalden alles uit de kast om hem erdoorheen te slepen.

Opnieuw opgroeien

Alle herinneringen aan de afgelopen 21 jaar was hij kwijt. Zijn doorzettingsvermogen niet. Nadat hij ook een tweede hersenontsteking had overleefd, kon het herstel beginnen. In sneltreinvaart moest hij opnieuw opgroeien. “Het voordeel is”, zegt Jur, “dat ik vergeleken met een kind getrainde hersenen heb. Daardoor pikte ik vrij snel weer dingen op.” Oud-docenten van de basisschool spijkerden hem bij. Hij leerde weer wie Sinterklaas is, dat er een Eerste en Tweede Wereldoorlog zijn geweest en waarom je geen kaartje ‘In liefdevolle herinnering’ geeft, als een collega afscheid neemt.

Twee ikken

Mijn twee ikken, typeert hij zijn transformatie. De oude ik, die hij via verhalen van naasten heeft gereconstrueerd. En de nieuwe ik, die weer herinneringen is gaan maken. De oude ik met een sterk ego, de nieuwe ik die vanuit zijn bestemming leeft. En die kiest welke gedachten hij wél en niet wil hebben. “Ik zie het als een voordeel dat allerlei overtuigingen, gewoonten, oordelen, aanpassingen aan ongeschreven regels - die je anders onbewust opdoet - zijn gewist. In het nu leven; een andere keuze had ik niet. En ik vraag me bij alles heel bewust af: waarom doen we het zo? Waarom hebben we de samenleving ingericht met allemaal ingewikkelde systemen? Waarom worden mensen in diagnose-hokjes gestopt? Mensen zijn toch méér dan hun ziekte of beperking? Kan het ook anders?”

Onder-wijs

In 2019 haalde hij, tegen alle verwachtingen in, zijn bachelor economie en filosofie (titel van zijn scriptie: ‘Wie ben ik?’). Als je iets wilt, moet je daarvoor gaan,

vindt hij. “Laat je niet tegenhouden door oordelen van anderen.” Als huiswerkbegeleider voelde ‘Turbo Jur’ zich als een vis in het water. En de leerlingen met hem. Daarom gaat hij aan de slag als economiedocent bij een school waar talent, creativiteit en bewustwording van de wereld centraal staan. “‘Onder-wijs’” legt hij uit, “is zo mooi omdat je jongeren van onderaf, vanuit de basis van een piramide, wijsheid kunt bijbrengen, ze leren creatief te denken, grip op hun levensproces te krijgen.”

“Gewoon naar mensen kijken en oordelen wat meer loslaten”

“De wereld een stukje beter maken? Een stuk”, antwoordt hij stellig op de vraag naar zijn ambities. “In plaats van een baan op de Zuidas, zoals mijn oude ik van plan was, wil ik inspireren, mensen verbinden, bewustzijn creëren over het feit dat we allemaal gelijk zijn. Laten we gewoon naar mensen kijken en oordelen wat meer loslaten. Laten we ons meer bewust zijn van de klimaatproblemen. Gewoon samen de wereld een beetje beter maken.”

Lotgenoten helpen

Omdat Jur samen met zijn ouders een bijdrage wilde leveren, richtte hij in 2019 de ItsME foundation (Meningitis en Encefalitis) op. Die financiert wetenschappelijk onderzoek rondom hersen(vlies)ontsteking. Dagelijks worden in Nederland tien tot vijftien mensen erdoor getroffen. “We willen dat zoveel mogelijk lotgenoten de ziekte kunnen overleven met zo weinig mogelijk restverschijnselen”, licht hij toe. “Bewustzijn vergroten. Nadat baby Maeve eind 2023 na een misdiagnose was overleden aan hersenvliesontsteking, hebben we een filmpje van de foundation op sociale media gezet. Ouders zagen het op tijd. Op die manier hebben we twee kinderen gered.”

Meer informatie: www.itsme-foundation.com en www.dejongenzondergisteren.nl

Tekst: **Pien Heuts**

Studie preventie en bestrijding luchtwegvirusuitbraken
verpleeghuizen

Stem cliëntenraden onmisbaar bij afwegingen over maatregelen

Tekst: **Mieke Hollander**

De coronapandemie in 2020-2023 maakte pijnlijk duidelijk hoe kwetsbaar verpleeghuizen zijn voor uitbraken van infectieziekten. De maatregelen die werden genomen, raakten bewoners keihard: verpleeghuizen gingen op slot. LOC maakte zich meteen hard voor een bezoeksregeling. Uit onderzoek blijkt nu dat cliëntenraden onmisbaar zijn en een belangrijke rol moeten spelen in de voorbereiding op dit soort situaties.

Wat kunnen we leren van de pandemie om de verpleeghuissector beter voor te bereiden op toekomstige uitbraken van infectieziekten? Dat was de vraag die het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) in 2022 stelde. Het Universitair Netwerk Ouderenzorg (UNO) Amsterdam, onderdeel van Amsterdam UMC en gespecialiseerd in infectieziekten bij kwetsbare ouderen, pakte de handschoen op en zette een studie op samen met zes andere academische werkplaatsen

ouderenzorg in Nederland. Het onderzoek, dat onlangs werd afgerond, gaat over passende maatregelen om uitbraken van Covid-19, Influenza en andere (nieuwe) virale luchtweginfecties in verpleeghuizen te voorkómen en te bestrijden. Eén van de belangrijke conclusies: bewoners moeten zelf, of via hun cliëntenraden, betrokken worden bij het maken van afwegingen over maatregelen, aldus Dr. Laura van Buul, onderzoeker en projectleider bij UNO Amsterdam.

Pijlers onderzoek

De studie omvat drie onderdelen:

Pijler 1: Check bij 32 verpleeghuizen in Nederland hoe zij waren voorbereid op corona- en griep pandemieën in de winter van 2022/2023. Dit gebeurde via enquêtes en groepsinterviews met mensen uit die organisaties die betrokken waren bij het infectiepreventiebeleid.

“Infectiepreventie vereist een aanpak waarbij bewoners en hun welzijn centraal staan”

LOC maakte zich na de coronautbraak meteen sterk om sociaal contact toch mogelijk te maken.

Pijler 2: 24 uitbraken bij veertien verpleeghuisorganisaties zijn gevolgd om te zien hoe goed ze hun infectiepreventie- en bestrijdingsbeleid konden uitvoeren, en wat daarbij hielp of juist tegenwerkte.

Pijler 3: Er zijn acht focusgroepinterviews gehouden met bewoners, familie en zorgmedewerkers om te peilen hoe mensen dachten over verschillende maatregelen bij diverse uitbraakscenario's.

Kloof theorie en praktijk

Uit het onderzoek blijkt een zorgwekkende tegenstelling. Hoewel veel verpleeghuizen dachten goed voorbereid te zijn, ontbrak het vaak aan concrete, uitgewerkte plannen die daadwerkelijk in de praktijk gebracht konden worden. Beleidsdocumenten waren vaak te algemeen en protocollen bleken vaak niet toepasbaar, mede door ethische dilemma's en praktische problemen zoals een gebrek aan eenpersoonkamers. Bovendien bleken plannen vaak opgesteld zonder actieve betrokkenheid van de bewoners en hun naasten.

Bewoners betrekken

Eén van de meest opmerkelijke bevindingen was de mildere houding van bewoners ten opzichte van maatregelen vergeleken met hun familie of zorgverleners. Bewoners leken vaak te denken: "Niet leuk, maar ik wil ook niet ziek worden of anderen besmetten." Dit inzicht

onderstreept het belang om bewoners én naasten direct te betrekken bij keuzes over infectiepreventie. Het gaat immers om hun thuis en hun kwaliteit van leven.

Cruciale rol cliëntenraden

Het onderzoeksteam benadrukt dat cliëntenraden volwaardig aan tafel moeten zitten bij de ontwikkeling en implementatie van infectiepreventiebeleid. Zij kunnen de stem van de bewoners vertegenwoordigen, meedenken over wat passend is en zo bijdragen aan zowel draagvlak als zeggenschap. Zeggenschap is immers een universeel recht, ook voor bewoners van verpleeghuizen. Organisaties zoals LOC Waardevolle zorg spannen zich dan ook in om de onderzoeksresultaten en praktische hulpmiddelen onder de aandacht te brengen van cliëntenraden. Net als aan het begin van de pandemie, toen LOC zich meteen sterk maakte om sociaal contact mogelijk te blijven maken (zie kader).

Welzijn voorop

Infectiepreventie wordt soms te veel als een puur medische aangelegenheid gezien, terwijl welzijn voorop moet staan. Het onderzoek toont aan dat beide niet tegenstrijdig zijn, maar hand in hand moeten gaan. Een goede balans tussen infectiepreventie (veiligheid) en het welzijn van bewoners is cruciaal. Organisaties denken soms goed te handelen in het belang van de bewoners, zonder dit met hen te bespreken. Dit kan leiden tot

Clëntenraden moeten aan tafel zitten bij de ontwikkeling van preventiebeleid rondom infectieziekten.

maatregelen die de kwaliteit van leven onnodig beperken, omdat de bewoners en hun naasten er heel anders over denken.

Praktische hulpmiddelen

Om verpleeghuizen te ondersteunen, zijn er praktische hulpmiddelen ontwikkeld, waaronder een concept-crisisdraaiboek. Dit draaiboek helpt zorgmedewerkers bij lastige keuzes door vooraf na te denken over de visie van de organisatie en deze te vertalen in – zoveel mogelijk op de praktijk toegespitst – beleid. Zo kan er bijvoorbeeld tijdig worden nagedacht over mogelijke alternatieven als bepaalde maatregelen niet goed in te zetten zijn op een bepaalde locatie of afdeling (zoals

“Hoewel veel verpleeghuizen dachten goed voorbereid te zijn, ontbrak het aan concrete plannen”

Sociaal contact

Bewoners in zorgorganisaties werden door de uitbraak van Covid-19 in 2020 keihard getroffen. Verpleeghuizen gingen op slot. Familie en naasten konden hun (vaak zieke) dierbaren lange tijd niet bezoeken. LOC trok al snel bij de minister aan de bel. Mensen broodnodig sociaal contact onthouden is de doodsteek voor de kwaliteit van leven, vond en vindt LOC. Als aanjager ontwikkelde LOC de brochure ‘Handreiking Bezoek en sociaal contact’. Wensen en noden van bewoners en naasten vormen de basis voor afspraken. Ook is er aandacht voor de rol van vrijwilligers en professionals. De handreiking was en is een hulpmiddel voor cliëntenraden om afspraken te maken over bezoek en sociaal contact in crisissituaties. De handreiking is aangepast en is nog steeds een handig hulpmiddel bij een mogelijke uitbraak van infectieziekten in verpleeghuizen.

www.loc.nl/handreiking-bezoek-sociaal-contact

‘cohorteren’ in plaats van kamerisolatie). Workshops en de verspreiding via vakbladen, websites en netwerken van de academische werkplaatsen ouderenzorg moeten ervoor zorgen dat deze kennis breed wordt toegepast. Het doel is dat bij een volgende uitbraak niemand het wiel opnieuw hoeft uit te vinden, wat gezien het personeelsverloop in de zorg van extra belang is. Kortom, de lessen uit de pandemie zijn duidelijk: infectiepreventie in verpleeghuizen vereist een integrale aanpak waarbij bewoners en hun welzijn centraal staan. De cliëntenraad speelt hierin een onmisbare rol als de stem van de bewoners, die samen met zorgprofessionals en management werkt aan een veilige en waardige leefomgeving.

Meer informatie: Crisisdraaiboek uitbraken virale luchtweginfecties UNO Amsterdam:

www.loc.nl/crisisdraaiboek-uno en CIAO-studie: Passende maatregelen voor virale luchtweginfecties UNO Amsterdam www.loc.nl/ciao-studie

Met dank aan Laura van Buul.

Mieke Hollander is bestuurder LOC Waardevolle zorg.

Medezeggenschap Jeugd

Ondersteuning en advies

 Tekst: **Jessica Tokaya**

In deze rubriek getiteld ‘Wist je dat’, vind je handige weetjes over de voordelen van LOC-dienstverlening en het LOC-lidmaatschap. Want niet iedereen heeft ontdekt wat je daar aan kunt hebben.

Wist je dat de medezeggenschapswet Wmcz 2018, sinds 2020 van kracht, ook geldt voor de jeugdsector? En dat LOC-adviseurs Jessica Tokaya en Daisy Hatusupy jongeren, ouders en jeugdzorgorganisaties helpen en ondersteunen bij het goed organiseren van waardevolle medezeggenschap?

“LOC Jeugd helpt waardevolle medezeggenschap te organiseren”

Bij die ondersteuning kun je denken aan: het komen tot een gezamenlijke visie; het werven van leden; communicatie met de achterban; het opstellen van een medezeggenschapsreglement; netwerkbijeenkomsten én trainingen. Die laatste kunnen bijvoorbeeld gaan over het leggen van een fundament, over de onderwerpen luister- en gespreksvaardigheden, een geschikte positie innemen en het creëren van een veilige werkomgeving. Allemaal handvatten om passende medezeggenschap goed op te tuigen én en te continueren.

Meer informatie over (mede)zeggenschap Jeugd:
Jessica Tokaya (j.tokaya@loc.nl) of **Daisy Hatusupy** (d.hatusupy@loc.nl).

www.loc.nl/lidmaatschap-en-dienstverlening

LOC-adviseur medezeggenschap Jeugd Jessica Tokaya:

“Jongeren en (pleeg)ouders vaak onvoldoende bewust van recht op inspraak”

Tekst: **Jessica Tokaya**

Versterking van de (mede)zeggenschap in de jeugdzorg is noodzakelijk, vindt LOC. De stem van jongeren en (pleeg)ouders moet veel meer gehoord worden. Adviseur medezeggenschap Jeugd, Jessica Tokaya, maakt zich (samen met collega Daisy Hatusupy) sterk voor waardevolle medezeggenschap in de jeugdzorg. Waar bestaan hun taken eigenlijk uit?

Sinds 1 januari ben ik adviseur medezeggenschap Jeugd bij LOC. Als ik dit vertel binnen mijn vriendenkring knikt iedereen instemmend, maar gelukkig krijg ik ook de vraag: ‘wat betekent dat eigenlijk? Met die vraag ben ik blij; ik vertel graag over mijn functie en passie. En waar medezeggenschap voor staat.

Het leukste van mijn functie (en mijn andere functie als adviseur en projectleider Ervaringshuis bij iHub) is de energie die loskomt als ik in gesprek ga met (pleeg)ouders, jongeren en professionals. De ene keer word ik

rechtstreeks of via de LOC Vraagbaak benaderd, terwijl ik de andere keer zelf contact leg met organisaties en raden binnen de jeugdsector. Ik doe dat om kennis te maken met elkaar en in gesprek te gaan over mogelijke ondersteuning bij het organiseren van medezeggenschap. Ook verkennen we bij bestaande raden of de positie verstevigd kan worden en wat daar dan voor nodig is. Het is niet de vraag of medezeggenschap georganiseerd moet worden, maar h^óe.

Gezamenlijke visie

Tot nu toe heb ik alleen maar leuke, gedreven en energieke mensen ontmoet: (pleeg)ouders, jongeren, ondersteuners en bestuurders. We gaan in gesprek over hoe ieder op een eigen manier naar medezeggenschap kijkt en wat de gezamenlijke visie is. De ene raad moet nog beginnen en denkt na over het leggen van een fundament. Terwijl de andere raad al een tijdje bestaat,

“Het is niet de vraag of (mede)zeggenschap georganiseerd moet worden, maar h^óe”

Dezelfde knelpunten

Kruisbestuiving

steeds resultaatgerichter samenwerken. Partners zoals Mockingbird, LOPOR, LUMC Curium, JeugdWelzijns-Beraad, JongWijs en de Erasmus Universiteit willen ook graag iets doen voor (pleeg)ouders en jongeren. Ik zie steeds meer kansen om vanuit elkaars perspectief ons netwerk te bereiken en te vergroten. Zo kunnen we steeds beter de stem van (pleeg)ouders en jongeren laten horen!

Wij blijven doorgaan met het actief benaderen van organisaties in de jeugdsector, zodat we ons netwerk vergroten en mensen ontmoeten met dezelfde passie en energie. Met als belangrijkste resultaat: gelijkwaardigheid tussen de organisaties en jongeren en (pleeg) ouders. En dat er mét hen gesproken wordt in plaats van dat er óver hen gesproken en beslist wordt. Zodat medezeggenschap binnen de jeugdsector echt betekenis krijgt!

Wil je onderzoeken of jouw jongeren-, ouder- of cliëntenraad kan worden versterkt? Neem contact op met Jessica Tokaya (j.tokaya@loc.nl of Daisy Hatusupy (d.hatusupy@loc.nl).

Zie ook pagina 26 en 35 over de dienstverlening van LOC Jeugd. Zie ook het Actieplan medezeggenschap LOC Jeugd: www.loc.nl/actieplan-jeugd

Expertpool Zorg & Geld helpt cliëntenraden met financiële vragen

Hoe zit het met het huishoudboekje van de zorginstelling?

Tekst: **Xandra van der Kruk-Ras**

Elk jaar staat het weer op het takenlijstje van de cliëntenraden: adviseren over de begroting en/of jaarrekening. Hoe beoordeel je of de zorginstelling het huishoudboekje op orde heeft? Met hulp van de LOC Expertpool Zorg & Geld kunnen cliëntenraden een gedegen advies geven. Anita Schaatsbergen, lid van de centrale cliëntenraad van Leviaan, vertelt over haar ervaringen.

Zorginstellingen houden bij waar zij hun geld aan (willen) uitgeven. Elk jaar, in de zomer en herfst, maken ze plannen voor het volgende jaar. En wat die gaan kosten: de begroting. In het voorjaar kijken instellingen terug: is het gegaan zoals gepland? Dit doen ze met een jaarverslag en een jaarrekening. In de jaarrekening staat precies hoe de instelling er financieel voor staat. De cliëntenraad heeft een belangrijke rol door het adviesrecht met betrekking tot het voorgenomen besluit over de begroting en de jaarrekening. Belangrijke

vraag daarbij: heeft de instelling nu én in de toekomst genoeg geld om goede zorg en welzijn te bieden aan de cliënten? Moet er bijvoorbeeld een afdeling verbouwd worden? Of meubilair vervangen? En kan er voldoende personeel worden ingezet?

Ervaringen met expertpool

Waar let je op als cliëntenraad als je zo'n begroting of jaarrekening krijgt? Sinds jaar en dag helpen de deskundige LOC-vrijwilligers van de Expertpool Zorg & Geld cliëntenraden om financiële documenten, zoals begrotingen en jaarrekeningen, beter te begrijpen. Want lang niet elke cliëntenraad heeft iemand die verstand heeft van cijfers. Maar hoe werkt de expertpool? Anita Schaatsbergen, lid van de centrale cliëntenraad (ccr) van ggz-organisatie Leviaan, vertelt over haar ervaringen met de expertpool, die de ccr vorig jaar inschakelde.

“Als je als cliëntenraad twijfelt, schakel dan de Expertpool Zorg & Geld in”

“Is er genoeg geld voor goede zorg?”

Ccr-lid Leviaan Anita Schaatsbergen:

“Het is best ingewikkeld om al die jaarcijfers goed te interpreteren.”

Kun je iets over jezelf vertellen?

“Mijn naam is Anita Schaatsbergen. Ik ontvang ambulante begeleiding van Leviaan, een organisatie in Noord-Holland die hulp biedt (zoals beschermd/begeleid wonen/ambulante begeleiding) aan mensen die psychische problemen hebben. Leviaan heeft lokale cliëntenraden én een centrale cliëntenraad. Voor de ambulante cliënten is er nu geen aparte cliëntenraad, maar daar wordt wel naar gekeken binnen Leviaan en de ccr.

“Ik zit sinds twee jaar in de ccr. In het begin moest ik even aftasten: wat gaan we doen in de cliëntenraad? Wat wordt er van ons verwacht? We zijn als ccr in de afgelopen periode ook best gegroeid, bepalen nu meer en meer zélf de agenda en geven ook ongevraagd advies aan de directeur.”

Hoe kwam de expertpool op jullie pad?

“Onze ondersteuners cliëntenraad attenderden ons er op. Als ccr waren we bezig met de financiële stukken en waren benieuwd: wat lezen wij in de cijfers en wat leest de expertpool in de cijfers? Het is best ingewikkeld om al die cijfers goed te interpreteren, en we wilden bevestiging van wat wij lezen.

“Via de Vraagbaak kwamen we in contact met Henk Smets van de expertpool. We hebben via de mail contact met hem gehad en dat verliep goed! Wij werden enerzijds bevestigd in wat we zelf al hadden gelezen in de stukken. Maar Henk had ook een paar nieuwe pun-

Wij zoeken jou!

Ben jij diegene in jouw cliëntenraad die goed is met cijfers? En kost het lezen van financiële documenten jou weinig moeite? Dan zoeken we jou! Word lid van de Expertpool Zorg & Geld! Het kost je ongeveer een uur per maand, met soms iets meer werk rond april/mei en november/december. De expertpool vergadert vier tot vijf keer per jaar (online of op locatie bij LOC).

ten, waardoor we als ccr ook weer andere vragen konden stellen in het gesprek met de directeur.”

Heb je tips voor andere cliëntenraden?

“Ik zou vooral willen meegeven dat als je twijfelt of niet de expertise in de cliëntenraad hebt met betrekking tot financiële stukken, dan de Expertpool Zorg & Geld in te schakelen. Je wordt er wijzer van als cliëntenraad en ik denk ook: vier ogen zien meer dan twee. Het helpt je dus in je werk als cliëntenraad!”

Wil je meer weten? Neem dan contact op met Xandra van der Kruk via de Vraagbaak (vraagbaak@loc.nl).

Meer informatie: www.loc.nl/zorggeld

Xandra van der Kruk-Ras is als adviseur en trainer verbonden aan LOC.

Reactie LOC op raadpleging zorgwetten

Tekst: **Xandra van der Kruk-Ras**

LOC heeft gereageerd op drie internetraadplegingen: de Wet zorg en dwang (Wzd), de Wet verplichte ggz (Wvggz) en de Wet kwaliteit en klachten, geschillen zorg (Wkkgz). Deze reacties zijn gebaseerd op input van cliëntenraden en deelnemers aan ‘Radicale vernieuwing’.

De *Wet kwaliteit, klachten, geschillen zorginstellingen* (Wkkgz) gaat onder meer over goede zorg en klachten. Er ligt nu een voorstel om de wet op vier punten aan te passen. Namelijk: de eisen aan de geschilleninstantie, het onderzoek na ernstige incidenten, samenwerking tussen organisaties en de controle of zorgverleners geschikt zijn. LOC juicht strengere eisen voor geschilleninstanties en positieve veranderingen in de terugkoppeling van incidentenonderzoek toe. Maar betreurt het dat de voorgestelde samenwerkingseisen niet voor alle zorgvormen gelden en vraagt zorgaanbieders zelf goed op de geschiktheid van zorgverleners te blijven letten. www.loc.nl/reactie-klachtenwet

Bij de *Wzd/Wvggz* benadrukt LOC het belang van maximale vrijheid en veiligheid voor mensen die zorg nodig hebben. Die bedoeling van de beide wetten komt volgens LOC nog onvoldoende uit de verf. De cliënten-

raad heeft hierbij een cruciale rol, waarvoor kennis en scholing voor de raad toegankelijk moeten zijn. Ook vinden we het belangrijk dat cliëntenraden instemmingsrecht hebben op beleidsplannen rond onvrijwillige zorg. LOC benadrukt dat de organisatie het gesprek over vrijheid en veiligheid met de cliëntenraad moet voeren. En de cliëntenraad moet informeren over het beleid rondom verplichte/onvrijwillige zorg. www.loc.nl/reactie-dwangwetten

Via de nieuwsbrief en website houdt LOC je op de hoogte.

Xandra van der Kruk-Ras is als trainer en adviseur verbonden aan LOC.

Wat delen mensen op sociale media?

Volg onze socialemediakanalen of schrijf je in voor onze nieuwsbrief op loc.nl

“Mooie podcast weer van LOC over Kampvuurgesprekken!”

“Ik zou het organisaties gunnen om te durven ruimte te geven aan wat er werkelijk intrinsiek bij mensen speelt.”

Daisy Hatusupy

www.loc.nl/podcast-kampvuurgesprekken

“Landelijke Dag van het JeugdwelzijnsBeraad”

“Dank aan iedereen die deze dag voor jongerenraden mogelijk maakte waaronder LOC!”

Bas Rodijk

www.loc.nl/jongerenradendag

“Zijn er ondersteuners die bewust de ‘werkvloer’ opzoeken?”

“Ik ben ondersteuner van een centrale cliëntenraad, werk op het stafkantoor en voel de afstand met de mensen waar je het voor doet. Bij mij beperkt het zich nu tot het bezoeken van locaties, maar is natuurlijk nog iets heel anders dan dat je echt ingezet wordt op de werkvloer.”

www.loc.nl/ondersteuners-werkvloer

“8 oktober: event Jeugd van LOC”

“Voorproeven? Bekijk, lees en beluister de sfeerimpressie van ons vorige Landelijk event Jeugd! Daar waren meer dan tachtig jongeren, bestuurders, zorgprofessionals en cliënten-/jongerenraadsleden.”

Jeugdhulp voldoende beschermd

www.loc.nl/medezeggenschapsevent

Participatiecoalitie welzijn, zorg en hulp

“Samen bouwen aan het Land van Omzien”

Tekst: **Pien Heuts**

Een jaar geleden bundelden LOC, Espria Ledenvereniging/Zorghulp, Buurkracht, Nederland Zorgt Voor Elkaar en Landelijk Samenwerkingsverband Actieve Bewoners (LSA) hun krachten in de Participatiecoalitie welzijn, zorg en hulp. Doel: een warme samenleving waarin mensen zich gezien weten en initiatieven durven te nemen. Kortom: samen bouwen aan het ‘Land van Omzien’.

Via de Participatiecoalitie welzijn, zorg en hulp werkt LOC met de vier andere landelijke partners samen om burgers meer zeggenschap te geven en lokale gemeenschappen te ondersteunen in het organiseren van welzijn, zorg en hulp. Met een achterban van minstens 2 miljoen burgers ontstaat een beweging die zorgt voor verbinding in de buurt, solidariteit en praktische hulp dicht bij huis. Een zorgzame samenleving, waarin mensen samen eigenaarschap tonen en zeggenschap krijgen over welzijn, zorg en hulp in hun buurt of dorp.

Zeggenschap over welzijn

“We gaan niet terug naar de jaren 50 en alles weer samen doen”, onderstreept Marthijn Laterveer, bestuurder LOC Waardevolle zorg. “Maar de samenleving is nu zo sterk geïndividualiseerd, dat we elkaar in buurt of wijk nauwelijks meer kennen. Als er iets is kom je meteen in

het formele circuit terecht; een systeem waarin lang niet iedereen zich gehoord of gezien voelt. Vanuit onze visie Waardevolle zorg, waar ieder mens uniek en belangrijk is, was het een logische stap om de krachten te bundelen en met de Participatiecoalitie mensen weer invloed en zeggenschap te geven over zorg en welzijn in de buurt. Samen te werken aan een land waar we weer naar elkaar omzien.”

“De zorgorganisatie is te gast in het leven van mensen, in plaats van andersom”

Verbinding is het
sleutelwoord. Van het een
komt vaak het ander.

De Participatiecoalitie ondersteunt initiatieven in dorpen, wijken en buurten. Elke organisatie binnen het netwerk doet dat vanuit haar eigen expertise. Ook oefent de Participatiecoalitie op landelijk niveau, onder andere bij politiek en ministerie, invloed uit. Tijdens een zogeheten Meet-up die de Participatiecoalitie eind juni organiseerde stond het Sociaal Centrum Eijsden centraal. Inwoners en ondernemers kochten een oud Groene Kruisgebouw op en bouwden het om tot buurthuis. Een plek waar mensen elkaar ontmoeten, samen eten, elkaar helpen en (vrijwilligers en professionals) samenwerken. Marthijn: “Een mooi voorbeeld hoe vanuit mensen zelf een plek is gerealiseerd waar ze elkaar kunnen treffen en activiteiten organiseren. Oud én jong. Van het een komt vaak het ander. Verbinding is het sleutelwoord.”

Naoberschap

Een ander voorbeeld is Dorpscorporatie Hollandscheveld Verbindt. Vorig jaar organiseerde LOC met partners van de Participatiecoalitie een Meet-Up in dit Drentse dorp waar inwoners elkaar met allerlei (zorg)taken helpen. Het zogenoemde naoberschap, het omkijken naar elkaar, is vervlochten met het dagelijks leven. “Burgers hebben daar afspraken over zorg en welzijn gemaakt met de gemeente en de Noord Nederlandse Coöperatie van Zorginstellingen (NNCZ). Uitgangspunt is: wat wil de dorpsbewoner? De zorgorganisatie is te gast in het leven van mensen en de lokale gemeenschap, in plaats van andersom”, licht Marthijn toe.

Om lokale zeggenschap te ondersteunen en de beweging naar zorgzame buurten te versterken heeft LOC de afgelopen twee jaar ‘sparsessies zeggenschap naar wijk en buurt’ georganiseerd. Cliëntenraden en andere geïnteresseerden delen daar ervaringen en ideeën over initiatieven in wijk en dorp. Ook tijdens diensten zoals Kampvuurgesprekken en de Onderzoekende dialoog helpt LOC cliëntenraden en anderen om handen en voeten te geven aan ideeën op lokaal niveau.

Wmcz aanpassen

Om tot zorgzame buurten en een Land van Omzien te komen, zou de (mede)zeggenschap ‘over sectoren heen’ moeten worden georganiseerd. Burgerraden, waarin ook cliëntenraadsleden afgevaardigd kunnen zijn, zouden zeggenschap op lokaal niveau moeten krijgen. Daarom heeft de Participatiecoalitie er in Den Haag op aangedrongen dat de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen (Wmcz 2018) wordt uitgebreid met initiatiefrechten voor buurten en wijken.

In het winternummer van Zorg & Zeggenschap stellen de partners binnen de Participatiecoalitie zich voor. Zie ook pagina 8 over het Achtpuntenplan dat LOC aan de Tweede Kamer heeft aangeboden. En de artikelen op pagina 12 en 14 over de koers van LOC en de beweging Radicale vernieuwing. Bekijk de filmpjes over de meet-ups via: www.loc.nl/inwoners-in-regie

Individuele zeggenschap cliënten universeel recht

Bewaken eigen regie belangrijke plicht cliëntenraden

Tekst: **Loes en Dulk, Annemarie Timp**

Individuele zeggenschap is een belangrijk onderdeel van de kwaliteit van bestaan. Het is essentieel voor zorg die aansluit bij de wensen van een individu. Zeggenschap gaat over eigen regie, over invloed op het eigen leven, grote en kleine keuzes die je maakt. Wat is de taak van cliëntenraden bij het bewaken van individuele zeggenschap?

Hoewel cliëntenraden vaak horen dat de zeggenschap van een cliënt een individuele zaak is en de cliëntenraad daar dus niet over gaat, heeft de raad wel degelijk invloed. Natuurlijk niet over de vraag óf mevrouw Jansen alleen mag gaan wandelen, maar wel over de vraag h^oe die beslissing tot stand komt. De individuele zeggenschap van cliënten is een belangrijk thema voor de cliëntenraad. Het is niet voor niets een universeel recht van *ieder* mens - ook als je in een zorginstelling woont. In zorginstellingen zien we dat dit recht van cliënten vaak onvoldoende in beeld is.

Juiste vragen stellen

De cliëntenraad kan het recht op individuele zeggenschap onder de aandacht brengen door het stellen van de juiste vragen. Worden beslissingen door cliënten zelf genomen? En zo niet, welke redenen zijn er om de beslissing niet bij de cliënten te laten? Dat laatste kan aan de orde zijn

als de cliënt de beslissing niet (meer) weloverwogen kan nemen. Bijvoorbeeld omdat hij door zijn beperking de voor- en nadelen niet (meer) goed kan afwegen. Dat wordt *wilsonbekwaamheid ter zake* genoemd. In dat geval heeft de begeleider/zorgverlener de plicht om de cliënt te beschermen tegen de nadelen van zijn keuze. Dan pas gaat de zeggenschap naar de (wettelijk) vertegenwoordiger van de cliënt. Die dus *alleen* in beeld komt als sprake is van wilsonbekwaamheid ter zake.

Als individuele zeggenschap het risico op ernstig nadeel met zich meebrengt, komt de Wet zorg en dwang in beeld. Daarin geldt het 'nee, tenzij'-principe: cliënten mogen nooit gedwongen worden, tenzij...

Het goede gesprek

Het is belangrijk dat de cliëntenraad weet wat de rechten van cliënten zijn, zodat hij de juiste vragen kan stellen.

Individuele zeggenschap is niet voor niets een universeel recht van ieder mens - ook als je in een zorginstelling woont.

“Het uitgangspunt bij individuele zeggenschap is dat de cliënt zelf beslist”

Hoe worden cliënten en hun verwanten bijvoorbeeld betrokken bij beslissingen? Kunnen cliënten voldoende meepraten, meedenken en meebeslissen over datgene wat ertoe doet in hun individuele zorg en ondersteuning? Hebben zorgverleners voldoende kennis van de rechten van cliënten?

Een voorbeeld. *Hoewel mevrouw Xabre graag zelf haar kledingkast wil inruimen, heeft de begeleiding dit overgenomen. Zo gaat het veel sneller, ervaart mevrouw Xabre minder onrust en is er meer tijd voor andere zorgvragen.*

Vanuit het recht op zeggenschap zou de cliëntenraad zich bijvoorbeeld kunnen afvragen of aan mevrouw is gevraagd of ze hierin ondersteuning wil ontvangen? En hoe erg het is dat mevrouw hier veel tijd aan besteedt? Zeggenschap gaat om het goede gesprek over leven in vrijheid, veiligheid, mét levensgeluk.

Kwaliteit van bestaan

Een ander voorbeeld. *Raymond gaat graag elke woensdagavond voetballen bij het G-team. De begeleiding vraagt hem in mei niet te gaan, want er zijn te weinig*

mensen om hem naar het voetbal te brengen. Raymond stelt voor zelf op de fiets te gaan.

Het uitgangspunt bij individuele zeggenschap is dat de cliënt zelf beslist. Tenzij. Risico's en kiezen voor risico's horen bij het leven en kwaliteit van bestaan. De wens van Raymond om zelf naar de voetbaltraining te fietsen en het feit dat hij voldoende snapt dat hij goed moet opletten, overtuigen zijn ouders en begeleiders. Het gaat erom dat hij zijn beslissing overziet. Raymond heeft het recht zelf te beslissen, ook al kunnen er risico's aan zijn keuze zitten.

Het is dus belangrijk dat de cliëntenraad zich bemoeit met de zeggenschap van de cliënten en dus ook weet wat de rechten van cliënten zijn zodat de raad de juiste vragen kan stellen om de belangen van de cliënten te behartigen.

Meer informatie

Voor meer informatie over ons cursus- en ondersteuningsaanbod rond de rechten en zeggenschap van cliënten voor cliëntenraden en voor zorgverleners, mail naar vraagbaak@loc.nl. Of www.clientenraad.nl en www.raadopmaat.org.

Zie ook het artikel op pagina 40 over de internetraadpleging Wzd en Wvggz.

Loes den Dulk en Annemarie Timp zijn als adviseur verbonden aan LOC/Raad op Maat.

“Het bestuur vraagt ons tegengas te geven”

Ruim 1300 cliëntenraden in zorg en welzijn behartigen de belangen van mensen die zorg nodig hebben. LOC ondersteunt hen daarbij met trainingen, cursussen, adviezen, netwerkbijeenkomsten en andere diensten. In de rubriek Clïent & raad vertellen cliëntenraadsleden over hun werk, onderliggende motivaties en de wederzijdse versterking met LOC. In deze aflevering Jarich van der Molen, voorzitter centrale cliëntenraad Mediant, ggz-organisatie Twente.

Jarich zit sinds 2015 in de centrale cliëntenraad. Eerst als lid, daarna als penningmeester en sinds twee jaar als voorzitter. De raad bestaat op dit moment uit tien leden, drie aspirant-leden en er staan er vier op de wachtlijst.

Een wachtlijst, dat hoor je niet vaak.

“Klopt. Dat is het resultaat van een succesvol

pr-offensief. Een paar jaar geleden hadden we nog maar vijf leden. Toen zijn we echt gaan zoeken naar gedreven mensen die iets toevoegen en bijdragen. Wat ook erg geholpen heeft is dat de nieuwe bestuurder een brief stuurde naar alle behandelaren met het verzoek om hun voelsprietten uit te steken naar potentiële nieuwe leden en ze te attenderen op de cliëntenraad. Ook delen we folders uit en is er een filmpje te zien op de

beeldschermen op de locaties. Dat heeft bij elkaar veel mensen opgeleverd. Nu hebben we een gemotiveerde groep die het waardevol vindt om verbonden te blijven.”

Waar merk je aan dat de medezeggenschap en de inbreng van het cliëntperspectief zo goed geregeld zijn bij Mediant?

“Medezeggenschap is een belangrijk speerpunt van het bestuur, zowel van het vorige als het huidige. Vanaf het begin hadden we de beschikking over goede faciliteiten en ondersteuning. En dat was dus al zeker tien jaar voordat de Wmcz 2018 in werking trad. Wij merkten bij cliëntenraden om ons heen dat zij vanaf dat moment beter gefaciliteerd worden. Dat hadden wij al lang voor elkaar. Soms kwamen er mensen bij onze cliëntenraad op gesprek die helemaal in de vechstand stonden, omdat ze dat zo gewend waren. Maar bij ons is het helemaal niet nodig om te moeten vechten voor elke vierkante centimeter.”

Over welke faciliteiten beschikken jullie?

“We hebben twee ondersteuners. En we beschikken over drie kantoren met laptops en een grote vergaderruimte. We kunnen volledig meedraaien in de infrastructuur van Mediant; zo halen we veel informatie van het intranet. En we hebben een goed budget.”

Geef eens een voorbeeld van hoe jullie altijd vroegtijdig worden meegenomen in nieuwe plannen?

“Het bestuur wilde een nieuw strategisch vastgoedplan. Daartoe was een aantal sessies georganiseerd waarbij we als cliëntenraad volop betrokken waren. Een aantal cliëntenraadsleden is aangesloten bij verschillende werkgroepen. Door in een vroegtijdig stadium de LOC Bouwpool in te schakelen, wisten we precies wat er speelde en waar we op moesten letten. Samen met de organisatie hebben we een rondje langs de afdelingen gemaakt die echt aan vervanging toe zijn. Daarna volgde een presentatie van de programmamanager, waaraan we kritische vragen hebben gesteld. Zowel door ons als door Jan Meerpoel en Huub Kamsma van de LOC Bouwpool. Zij waren onder de indruk van hoe transparant het hier is en hoezeer wij betrokken worden bij het proces. Inmiddels hebben we positief geadviseerd op het

vastgoedplan. We worden ook weer volop betrokken in nieuwe werkgroepen zodra er groen licht is vanuit de gemeente. Maar nieuwbouw is één onderwerp naast de vele andere op ons bordje. Ik vind het ontzettend leuk om me samen met een fantastische groep mensen te verdiepen in die verscheidenheid aan onderwerpen.”

“Bij ons is het niet nodig te moeten vechten om elke vierkante centimeter”

Wat waardeer je het meest in de samenwerking met het bestuur?

“Dat ze ons de ruimte geven om het ergens niet mee eens te zijn. Dat stimuleren ze ook echt. We worden goed gefaciliteerd, maar daarvoor hoeven we niet precies te doen wat het bestuur wil. Het bestuur vraagt juist om tegengas als dat nodig is. En als we dat doen, kan iedereen daar ook goed mee omgaan.”

Maken jullie, naast de Bouwpool, gebruik van andere LOC-diensten?

“Cliëntenraadsleden gaan soms naar cursussen van LOC. We hebben ook een keer, toen er veel nieuwe leden waren, de cursus ‘Welkom in de cliëntenraad’ hier op locatie laten geven. Ik ben wel eens bij een regionale netwerkbijeenkomst geweest. En we bestellen bewaarkaarten over diverse onderwerpen en stellen af en toe vragen aan de Vraagbaak.”

Zie ook het artikel op pagina 18 over de Week van de Medezeggenschap 2025. En het artikel over de Expertpool Zorg & Geld op pagina 38.

Marjolein Hovius is als communicatieadviseur verbonden aan LOC.

Tekst: **Marjolein Hovius**

Deze rubriek behandelt veelgestelde vragen aan LOC-Vraagbaak

Kwaliteitsbeeld in Generiek kompas

Clëntenraden hebben een belangrijke rol bij het maken van het Kwaliteitsbeeld in de verpleeghuizen en zorg thuis. Hoe kan de cliëntenraad invloed uitoefenen?

Tekst: **Marthijn Laterveer**

Ruth Irik is eerste aanspreekpunt voor de Vraagbaak.

Meer informatie

www.clientenraad.nl

U kunt ook contact opnemen met de Vraagbaak LOC. Deze is iedere werkdag tijdens kantooruren te bereiken op: 030-2843200 of via vraagbaak@loc.nl

Wat is het Kwaliteitsbeeld?

In het Generiek kompas staat dat iedere zorgorganisatie jaarlijks vóór 31 maart een Kwaliteitsbeeld moet maken. Daarin geeft de zorgorganisatie aan wat de kwaliteit van de zorg en welzijn is, wat goed gaat, wat beter kan. Er staat in welke acties de organisatie heeft ondernomen om te verbeteren en welke plannen er zijn voor het volgende jaar. De vorm is vrij. Het mag bijvoorbeeld een boekje maar ook een film zijn. In ieder geval moeten de vijf bouwstenen uit het Generiek kompas erin terugkomen.

Waarom deze nieuwe vorm?

Het oude jaarverslag kende veel verplichtingen met meetsystemen. Nu hebben organisaties meer ruimte om zelf te bepalen hoe ze leren en ontwikkelen. En ook hoe ze aan de samenleving laten zien wat ze doen.

Wat is de bedoeling van het Kwaliteitsbeeld?

Het Generiek kompas wil bereiken dat zorgorganisaties continu bezig zijn om met alle betrokkenen te leren en te ontwikkelen. Niet op één moment in het jaar, maar gedurende het hele jaar. Het gaat dus om een cyclus die steeds doorgaat. Waarbij het Kwaliteitsbeeld één keer per jaar laat zien hoe dat leren en ontwikkelen gaat.

Wat is de rol van de cliëntenraad?

Het is de bedoeling dat de cliëntenraad en ook de personeelsvertegen-

woordiging continu betrokken zijn bij het leren en ontwikkelen. Zodat je met elkaar werkt aan verbeteringen. Op iedere locatie en ook centraal in de organisatie. De cliëntenraad is ook betrokken bij de vraag wat daarvan in het Kwaliteitsbeeld terecht komt. Op grond van de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen (Wmcz 2018) heeft de cliëntenraad een instemmingsrecht op het gebied van kwaliteit.

Waarom wordt 31 maart vaak niet gehaald?

Veel zorgorganisaties gaan met het Kwaliteitsbeeld om alsof het het oude jaarverslag is. De kwaliteitsmedewerker op het hoofdkantoor schrijft het Kwaliteitsbeeld met de deadline 31 maart. Soms mag de cliëntenraad daar advies over geven, maar vaak ook niet. Terwijl het de bedoeling is dat het een continu proces is waar de lokale en centrale cliëntenraden doorlopend bij betrokken zijn. En gaat het veel minder om de deadline maar het continu met elkaar werken aan kwaliteit.

Wat vindt LOC?

LOC vindt het een gemiste kans als zorgorganisaties de mogelijkheden die het kompas biedt onvoldoende benutten. Er is een veel grotere vrijheid dan voorheen met minder bureaucratie. Maar we zien nog te veel zorgorganisaties die op een traditionele wijze aan kwaliteit werken. En daar onvoldoende een continu proces met cliëntenraden

en personeel van maken. Ook zien we dat zorgorganisaties voor de hele organisatie een Kwaliteitsbeeld maken. Terwijl iedere locatie anders is en er grote verschillen in kwaliteit zijn tussen locaties.

Wat kunnen cliëntenraden doen?

Om te zorgen dat het Kwaliteitsbeeld de positie krijgt die het Generiek kompas beoogt, kunnen lokale en centrale cliëntenraden het continu leren en ontwikkelen op de agenda zetten bij de manager/bestuurder. Waarbij ook een continue rol is voor de cliëntenraad. Bijvoorbeeld door een ongevraagd advies te geven. Ook kan de cliën-

tenraad bij LOC om een training vragen hoe je je positie kiest bij het Generiek kompas en het Kwaliteitsbeeld. En hoe je als lokale en centrale cliëntenraden je rol in de praktijk vormgeeft. Daarnaast heeft LOC schriftelijk materiaal voor cliëntenraden over het Kwaliteitsbeeld.

Meer informatie:

www.loc.nl/kwaliteitsbeeld-kompas

Zie ook pagina 28 over het Generiek kompas.

Marthijn Laterveer is bestuurder LOC Waardevolle zorg.

blog vlog

Allerlei mensen uit het LOC-netwerk plaatsen regelmatig hun ervaringen, kennis of vragen op het platform loc.nl. Via tekst, beeld en filmpjes. Het LOC-platform is een ontmoetingsplek om uit te wisselen over (mede)zeggenschap en waardevolle zorg.

Kijk ook op cliëntenraad.nl/praat-mee

“Wat afgelopen week zoal gedaan als LOC-adviseur?”

“Leuk dat je het vraagt! Zitten we meestal op kantoor in Utrecht (nee), of zijn we juist de hele tijd een cursus of training aan het geven (vaak wel ja)? Ondertussen werk ik al vijftien jaar onder de vlag van LOC - met en voor mensen. In die jaren heeft ook LOC flinke ontwikkelingen doorgemaakt, net als zorgland en de wereld van cliëntenraden ook hun veranderingen hebben gekend. Begin vorige week...”

Hele blog van Tiske: www.loc.nl/blog-tiske

Rap-videoclip bewoner Marco en gastheer Remco!

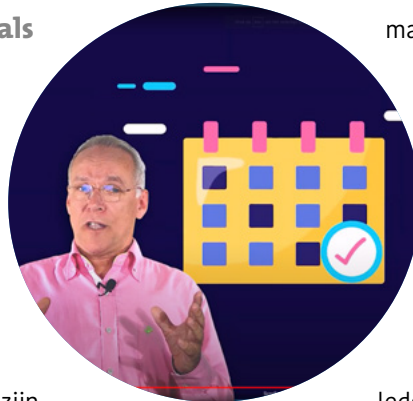
“In de videoclip staat het verhaal centraal van Marco en hoe hij weer het heft in eigen handen leerde nemen. Met hulp van Remco en anderen bij vernieuwer LEVANTOgroep. Ook binnen de zorgorganisatie zetten Marco en Remco hiermee van alles in beweging; zo maken ze intussen ook voor andere locaties en collega's graffiti. In deze korte video, opgenomen tijdens het optreden van Marco en Remco tijdens de ontmoeting vertellen ze zelf hoe dat ging, en verder gaat.”

www.loc.nl/optreden-rap

Uitlegvideo's exclusief voor leden LOC

LOC ondersteunt cliëntenraden bij hun medezeggenschapstaak. LOC, cliëntenraadsleden, ondersteuners en andere betrokkenen bij medezeggenschap plaatsen op het platform www.clientenraad.nl veel praktische informatie. Ook LOC-professionals delen er tips.

Verdiep je in nieuwe onderwerpen, verbreed je kennis en deel met je collega-raadsleden! Je kent misschien het brede spectrum aan handige brochures en compacte bewaarkaarten al, die op clientenraad.nl/publicaties te vinden zijn (ook digitaal beschikbaar). Maar wist je dat LOC daarnaast ook uitlegvideo's (ook bekend als 'explainers') biedt, over belangrijke thema's voor de raad? Cliëntenraden die lid zijn van LOC kunnen al deze publicaties en video's gemakkelijk aanvragen. (Nog geen lid? clientenraad.nl/word-lid.)

In deze korte video's - tussen de vijf en elf minuten lang - geven LOC-adviseurs uitleg over thema's zoals visie op medezeggenschap, nieuwe leden, rol van de ondersteuner, en het werkplan van de cliëntenraad. Een LOC-adviseur legt bijvoorbeeld uit waar je mee te maken krijgt als je lid wordt van een cliëntenraad. Hoe vind je je weg in de wonderwereld van medezeggenschap? Levendige animaties op de achtergrond kunnen helpen de inhoudelijke informatie toegankelijker en behapbaarder te maken. Ook voor degenen die niet zo van lezen houden. Deze video's zijn speciaal voor LOC-leden gemaakt. Maar op ons YouTube-kanaal (www.loc.nl/youtube) zijn ook heel veel waardevolle video's te vinden die iedereen kan bekijken. Kijk voor de uitlegvideo's op: loc.nl/uitlegvideoes.

 Tekst: **Douwe Dronkert**

Colofon

Hoofd/eindredacteur
Pien Heuts

Medewerkers aan dit nummer
Douwe Dronkert, Loes den Dulk, Mieke Hollander, Marjolein Hovius, Vera Jansweijer, Xandra van der Kruk-Ras, Marthijn Laterveer, Debbie Maas, Annemarie Timp, Jessica Tokaya

Foto's/illustraties
iStock

Leden/abonneeadministratie
LOC: Hof van Transwijk 2
3526 XB Utrecht
Tel: 030-2843200
E-mail: abonnees@loc.nl

Basisontwerp
Firm

Vormgeving
RAAK Grafisch Ontwerp, Utrecht

Druk
AltijdDrukWerk

Z&Z in gesproken vorm
abonnees@loc.nl of
030-2843200

Overname artikelen
Iedereen is van harte uitgenodigd artikelen, met bronvermelding, te gebruiken of te verspreiden.

Zorg & Zeggenschap is een kwartaaluitgave van LOC Waardevolle zorg en wordt gratis in tweevoud toegestuurd aan alle bij LOC aangesloten cliëntenraden, de Christelijke Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden (CBB) en EBSCO Information Services. Een (extra) abonnement is mogelijk voor 57,50 euro per jaar. Kijk ook eens op www.loc.nl/tijdschrift

loc
Waardevolle
zorg

LOC Agenda

6 t/m 10 oktober
Week van de Medezeggenschap 2025
www.weekvdmdeezeggenschap.nl

20 november
Online cursus Welkom in de cliëntenraad
www.loc.nl/welkom-in-cr

13 november
Netwerkbijeenkomst ondersteuners
www.loc.nl/ondersteuners-netwerk

Elke maand
Online Jamsessies Vrijheid, veiligheid en levensgeluk cliënten
www.loc.nl/vrijheid

Voor meer bijeenkomsten en cursusaanbod op maat: www.loc.nl/bijeenkomsten

Voordeel voor LOC-leden!

LOC ondersteunt cliëntenraden in zorg en welzijn. Ook starten en ondersteunen we vernieuwende initiatieven, zoals de beweging Radicale vernieuwing. Enkele van vele voordelen van het LOC-lidmaatschap, zijn kosteloos gebruik van:

- Cursussen en bijeenkomsten
- De Vraagbaak
- De Expertpools (Bouw en Zorg & Geld)
- Brochures, bewaarkaarten en uitleg-video's
- Wekelijkse digitale nieuwsbrief; elk kwartaal ons tijdschrift

Leden helpen elkaar en LOC om Waardevolle zorg in ons land mogelijk te maken.

www.loc.nl

Ja!

Mijn cliëntenraad wordt lid van LOC

We kiezen voor:

- ☐ Pakket 1 à € 1.075,- (2025)
- ☐ Pakket 2 à € 1.525,- (2025) met extra voordelen, zoals 4 uur ondersteuning op maat
- ☐ Ik wil eerst graag meer informatie

Meer over de pakketten: www.clientenraad.nl/word-nu-lid

Naam:

E-mailadres:

Telefoonnummer:

Naam instelling en/of locatie:

- ☐ Ik geef toestemming voor contact over lidmaatschapsdetails

Te versturen naar: LOC Waardevolle zorg, Hof van Transwijk 2, 3526 XB, Utrecht